

Jaana Rantala & Heli Änäkäinen

**ARVIOINTITYÖKALU
KOUVOLAN
TOUHULA-PÄIVÄKODEILLE**
Kouvolan kaupungin
varhaiskasvatussuunnitelman
toteutumisen tueksi

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Jaana Rantala, Heli Änäkäinen
Työn nimi	Arviointityökalu Kouvolan Touhula-päiväkodeille Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen tueksi
Toimeksiantaja	Touhula-päiväkodit Merituuli ja Merivirta
Aika	Huhtikuu 2021
Sivut	52 sivua, liitteitä 12 sivua
Työn ohjaaja(t)	Eija Vikman, Meri-Tuuli Härkin

TIIVISTELMÄ

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli luoda arviointityökalu Kouvolan yksityisten Touhula-päiväkotien, Merituulen ja Merivirran varhaiskasvatussuunnitelman yhtenäistämiseksi Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman kanssa. Arviointityökalu luotiin opinnäytetyön tilaajalle Touhula-päiväkodeille. Arviointityökalun tavoitteena on olla nopea- ja helppokäyttöinen ja samalla tukea varhaiskasvatusryhmän toiminnan pedagogisen sisällön kehittämistä.

Opinnäytetyön lähtökohtana kartoitettiin Touhulan pedagogisen vuosisuunnitelman, Touhula Rytmien ja Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Näistä nostettiin arviointityökaluun painotettavat ja arvioitavat osat Touhulan Rytmien rinnalle, omaksi arviointityökalukseen. Toiveita ja tarpeita koottiin tilaajan kanssa tehdyn tiiviin yhteistyön pohjalta. Arviointiin velvoittavat myös varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

Lopputuloksena syntyi arviointityökalu, jota voidaan käyttää paperisena versiona tai sähköisesti Excel-muodossa. Arviointityökalua täytetään varhaiskasvatussyksiköiden jaksoarviointien yhteydessä. Opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan todeta kehitetyn arviointityökalun helpottavan Merituulen ja Merivirran kasvattajia Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman painotusalueiden toteutumisen seuraamisessa. Arviointityökalu tuo esille sen, kuinka Kouvolan Touhula-päiväkodit toteuttavat tavoitteellisesti Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelmaa oman varhaiskasvatussuunnitelmansa rinnalla.

Jatkotutkimus- ja kehittämisideoita löydettiin arviointityökalun käyttökokemusten tutkimisesta sekä arviointityökalun käytön soveltamisessa muissa Touhula-päiväkotien yksikössä. Lisäksi arviointityökalua voitaisiin kehittää esiopetusryhmille sopivaksi perusopetuksen esiopetussuunnitelman rinnalle.

Asiasanat: varhaiskasvatus, arviointi, pedagogiikka, varhaiskasvatussuunnitelmat

Degree	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Jaana Rantala, Heli Änäkäinen
Thesis title	An evaluation tool for Touhula daycare centres in Kouvola To support the implementation of the early childhood education plan of the City of Kouvola
Commissioned by	Touhula daycare centres Merituuli and Merivirta
Time	April 2021
Pages	52 pages, 12 pages of appendices
Supervisor	Eija Vikman, Meri-Tuuli Härkin

ABSTRACT

The objective of the functional thesis was to create an evaluation tool to integrate the early childhood education and care plans of the private Touhula daycare centres in Kouvola with the plans of the City of Kouvola. The goal of the evaluation tool was to be user-friendly while also supporting the development of pedagogical contents of the early childhood education and care group activities.

The basis was to survey the similarities and differences between the joint pedagogical annual plan 'Rytmi' of Touhula and the early childhood education plan of the City of Kouvola. Next, to create a new evaluation tool, relevant parts of the early childhood education plan of Kouvola were combined with Rytmi to be emphasized and evaluated. Hopes and needs were outlined in close cooperation with the commissioner. The Early Childhood Education Act and the basics of the early childhood education and care plan also obligate evaluation.

The result was an evaluation tool that can be used as a paper version or electronically in Excel format. The evaluation tool is filled in connection with periodic evaluations of the daycare centres. The thesis concluded that the new evaluation tool will facilitate the educators to monitor the implementation of the emphasis areas of the early childhood education and care plan of Kouvola. The evaluation tool highlighted how the daycare centres were implementing the early childhood education and care plan of Kouvola in a goal-oriented manner alongside their early childhood education and care plan.

Further research and development could be carried out to study the experience of using the evaluation tool and the application of the evaluation tool to other Touhula daycare centres. In addition, the evaluation tool could be developed to suit preschool groups alongside the preschool plan of basic education.

Keywords: early childhood education, evaluation, pedagogy, early childhood education plans

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS.....	7
2.1	Varhaiskasvatusta ohjaavat säädökset.....	8
2.2	Varhaiskasvatuksen toteutus.....	9
2.3	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	10
2.4	Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus Touhulassa.....	10
2.5	Varhaiskasvatuksen arki.....	12
2.6	Varhaiskasvatuksen arki Merituulella ja Merivirrassa.....	13
2.7	Varhaiskasvatuksen esimiestyö.....	15
3	PEDAGOGIIKKA.....	16
3.1	Pedagoginen johtaminen.....	17
3.2	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka.....	18
3.2.1	Laaja-alaiset osaamisen osa-alueet.....	19
3.2.2	Oppimisen osa-alueet.....	20
3.2.3	Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt.....	23
3.2.4	Pedagogiset tukitoimet.....	24
3.2.5	Pedagogiset asiakirjat.....	25
3.3	Pedagogiikka Merituulella ja Merivirrassa.....	25
4	ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN.....	26
4.1	Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa.....	29
4.2	Systemaattinen arviointi.....	30
4.3	Itsearviointi.....	31
4.4	Kehittävä arviointi.....	32
4.5	Varhaiskasvatuksen laatu.....	34
4.6	Kansainvälinen laadun arviointi.....	35
4.7	Varhaiskasvatuksen laatu Touhulassa.....	37
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	37

5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	38
5.2	Tilaaajan kuvaus.....	39
5.3	Tarkoitus ja tavoite.....	40
5.4	Ideointi, suunnittelu ja toteutus	41
5.5	Eettisyys	43
5.6	Arviointityökalun esittely	45
6	JOHTOPÄÄTÖKSET SEKÄ JATKOTUTKIMUS- JA KEHITTÄMISIDEAT	46
7	POHDINTA	47
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	

Liite 1. Arviointityökalu

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönämme suunnittelimme ja kokosimme arviointityökalun varhaiskasvatussuunnitelmien yhdistämiseksi. Opinnäytetyömme tilaajana on yksityinen päiväkoti Kouvola – Touhula Merituuli ja Merivirta. Arviointityökalun kehittäminen on tarpeellista, koska Kouvolan kaupunki velvoittaa yksityisiä varhaiskasvatuksen tarjoajia noudattamaan yksityisen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi myös kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Koska arviointi on myös varhaiskasvatuksen kehittämistyön perusta, koemme arviointityökalun luonnin tarpeellisena. Opinnäytetyömme tavoite on luoda varhaiskasvatuksen arkea tukeva arviointityökalu laadukkaana varhaiskasvatuksen varmistamiseksi. Työkalun tarkoitus on tukea Touhulan omaa pedagogista vuosisuunnitelmaa, jolloin se varmistaa muun muassa sen, että Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman painotukset toteutuvat myös yksityisen päiväkodin arjessa.

Kouvolan Touhula-päiväkodit ovat kokeneet haastavana Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman painotusalueiden toteutumisen varmistamisen, koska Touhula-päiväkodit noudattavat Touhulan omaa pedagogista vuosisuunnitelmaa, Touhula Rytmiä, läpi toimintakauden ja se ohjaa vahvasti varhaiskasvatuksen pedagogisia sisältöjä. Tavoitteenamme on tukea varhaiskasvatusryhmän pedagogisen toiminnan kehittämistä helppokäyttöisellä ja nopealla arviointimenetelmällä. Arviointityökalun pohjaksi loimme Excel-taulukon.

Työskentelemme molemmat varhaiskasvatuksen parissa ja omaamme pitkän työkokemuksen alalta. Kokemuksiemme mukaan uudistunut varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman velvoittavuus ovat tärkeässä osassa arviointia ja kehittämistä. Varhaiskasvatuksen kentällä arviointityökalua oikeasti kaivataan ja se tulee tukemaan varhaiskasvatuksen laadukasta kasvatus-, opetus- ja hoitotyötä. Varhaiskasvatuslain (540/2018) muutoksen myötä aiheemme on merkityksellinen, jotta myös yksityinen päiväkoti pystyy varmentamaan Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toteutumisen lain velvoittavuuden nimissä.

Päälähteenä työssämme käytimme Opetushallituksen julkaisemaa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018), joka toimi ikään kuin ohjenuorana koko työn rakentamisessa tilaajan kanssa tehtävän yhteistyön rinnalla. Arviointityökalun lähteet koostuvat luonnollisesti Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta (Ihmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma 2019) ja Touhula Rytmistä (Touhula Rytmi – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021) sekä muista Touhula-päiväkotien asiakirjoista.

Teoreettinen viitekehysemme rakentuu varhaiskasvatuksesta, pedagogiikasta sekä arvioinnista ja kehittämisestä, koska nämä liittyvät vahvasti arviointityökalun sisältöön. Nämä ovat myös merkittäviä seikkoja varhaiskasvattajien päivittäisessä työssä ja juuri näitä varhaiskasvatuksen ja pedagogiikan osa-alueita varhaiskasvatussuunnitelmassa toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Viitekehysessämme tulemme avaamaan varhaiskasvatuksen ja pedagogiikan keskeisimpiä käsitteitä sekä arvioinnin ja kehittämistyön taustoja arviointityökalun suunnittelua ajatellen.

2 VARHAISKASVATUS

Tässä luvussa käsittelemme varhaiskasvatusta, jonka ympärille koko opinnäytetyömme kietoutuu. Kerromme varhaiskasvatusta koskevista säädöksistä ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteista sekä arjesta unohtamatta esimiestyötä ja tilaajamme Touhula-päiväkotien näkökulmasta esiteltyä varhaiskasvatuksen arkea.

Varhaiskasvatustilain (540/2018, § 2) mukaan varhaiskasvatus on lasten suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa erityisesti pedagogiikka painottuu. Varhaiskasvatusta järjestetään lapsille ennen oppivelvollisuuden alkamista, mutta myös sitä vanhemmat lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen, mikäli erityiset olosuhteet sitä vaativat. Lapsella on subjektiivinen oikeus osallistua kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen, huoltaja päättää lapsen osallistumisesta. Subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tarkoittaa sitä, että kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta kaikille lapsille, kuten varhaiskasvatustilainissa on säädetty (Subjektiivinen oikeus s.a.). Esiopetus on velvoittavaa ja lapsella on mahdollisuus

osallistua esiopetusajan lisäksi varhaiskasvatukseen. Lapsella on myös oikeus saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään, jos se on suomi, ruotsi tai saame. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14–15.)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on muun muassa tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea vanhempia heidän kasvatustyössään sekä mahdollistaa vanhempien työnteko tai opiskelu. Varhaiskasvatuksesta hankituilla tiedoilla ja taidoilla vahvistetaan lasten osallisuutta yhteiskunnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14.) Kuten jo luvun alussa tulee ilmi, varhaiskasvatus perustuu suunnitelmallisuuteen. Varhaiskasvatussuunnitelma koostuu kolmesta tasosta: valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista, esim. Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma ja lasten henkilökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7). Vasu on yleinen ja käytetty lyhenne varhaiskasvatussuunnitelmalle.

2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat säädökset

Suomessa varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet. Näistä velvoitteista on säädetty muun muassa Suomen perustuslaissa (11.6.1999/731) ja varhaiskasvatuslaissa sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018). Muita varhaiskasvatuksen järjestämisessä huomioitavia velvoitteita ovat muun muassa YK:n lastenoikeuksien sopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki, koska Suomi on näihin sitoutunut. Näillä velvoitteilla varmistetaan, että kaikki lapset voivat osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen tuen tarpeistaan, vammaisuudestaan tai kulttuuritaustastaan riippumatta, jolloin voidaan puhua inklusiivisesta varhaiskasvatuksesta. Kielitoimiston sanakirjan (2020a) mukaan inklusio käsitteenä tarkoittaa periaatetta, jonka mukaan vähemmistöjä tuetaan toimimaan yhdenvertaisesti yhteisössä muiden kanssa. Inklusiivisuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vammaisen henkilö voi osallistua ikätovereidensa rinnalla varhaiskasvatukseen ja hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan kyseisessä ympäristössä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 15.)

Suomalainen varhaiskasvatus on uudistunut viimeisimmän lakimuutoksen myötä päivähoidosta varhaiskasvatukseksi ja sitä säätelee varhaiskasvatuslaki. Aikaisemmin päivähoidon tarkoitus on ollut mahdollistaa vanhempien työssäkäynti. Nyt varhaiskasvatuksen tarkoitus on hoidon, kasvatuksen ja pedagogiikan yhteen nivoutuminen varhaiskasvatuksen arjen toistuvissa rutiineissa, erikseen suunniteltavissa tuokioissa ja pedagogisessa toiminnassa. Kun ajattelemme varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten ikäjakaumaa, voidaan katsoa pienillä lapsilla varhaiskasvatuksen painottuvan hoidolliseen toimintaan, kun taas lähempänä esikouluikää painotus siirtyy pedagogiseen toimintaan. Varhaiskasvatuksen lähtökohtainen tarkoitus on tuottaa laadukasta ja vuorovaikutteista toimintaa lapsilähtöisesti. (Sandberg 2021, 24–25.)

2.2 Varhaiskasvatuksen toteutus

Varhaiskasvatuslaissa säädetään varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia sekä päiväkodin johtaja. Varhaiskasvatuslain uudistuksen myötä henkilöstön mitoitus on nyt siirtymävaiheessa, jonka myötä 1.1.2030 henkilöstöstä kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin koulutus. Varhaiskasvatuksen ryhmätilat muodostetaan siten, että tilojen suunnittelussa ja käytössä voidaan toteuttaa varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet. Päiväkodin henkilöstön tulee olla mitoitettu suhteessa lapsimäärään ja asetuksessa on säädetty suhdeluvut ikäperusteisesti alle kolmevuotiaille ja jo kolme vuotta täyttäneille sekä tuntiperusteisesti enintään viisi tuntia tai yli viisi tuntia päivässä hoidossa oleville lapsille. Henkilöstömitoitus on samanlainen kunnan omien ja yksityisten päiväkotien osalta. Yksityisenä palveluntuottajana Touhula-päiväkodit vastaavat siitä, että asiakkaalle tarjottava palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset, joista säädetään varhaiskasvatuslain 43. §:ssä.

Kunta voi itse määrittää, kuinka varhaiskasvatusta tarjotaan: varhaiskasvatusta toteutetaan kunnan päiväkotien lisäksi perhepäivähoitona, avoimena varhaiskasvatuksena sekä yksityisten perhepäivähoidon ja päiväkotien järjestämänä ostopalveluna (Varhaiskasvatuslaki §1). Touhula Merituuli ja Merivirta

ovat yksityisiä päiväkoteja, joihin Kouvolan kaupunki myöntää asiakkaille palvelusetelin ja tällä taataan, että hoitomaksu on sekä kunnallisessa että yksityisessä päiväkodissa sama (Varhaiskasvatuslaki §5).

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

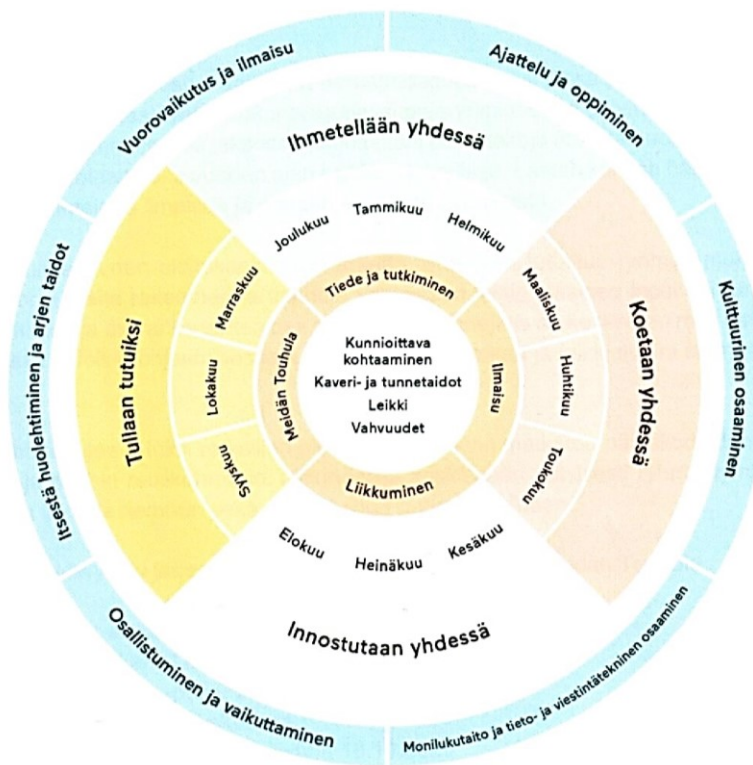
Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) tarkoitus on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutusta, toteuttaa laissa säädettyjä varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita ja ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä (Varhaiskasvatuslaki 21§). Opetushallituksen laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) astuivat voimaan vuonna 2019. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat velvoittavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä toimimaan päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuslain ja perusteiden arvojen, tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Ne ovat velvoittavia ja niitä tulee arvioida ja kehittää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 8.)

Lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, eli lapsen vasut laaditaan yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa ja niitä päivitetään aina tarvittaessa. Varhaiskasvatuksessa ryhmän toiminnan suunnittelu perustuu paikallisten sekä lasten henkilökohtaisten vasujen pohjalle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 9–11.)

2.4 Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus Touhulassa

Touhula Merituulen ja Merivirran päiväkodeilla on päiväkotiketjun yhteinen Touhula Rytmi – Pedagoginen vuosisuunnitelma käytössään. Touhula Rytmi pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja siinä on huomioitu kaikki oppimisen alueet sekä näkemys laaja-alaisesta osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen käsitteitä sekä oppimisen osa-alueita kuvaamme tarkemmin pedagogiikan luvuissa 3.2.1 ja 3.2.2. Rytmi toimii kehyksenä Merituulen ja Merivirran suunnittelutyössä ja sitä toteutetaan niin, että lasten omaehtoinen toiminta, lasten ja kasvattajien yhdessä suunnittelema ja kasvattajien ohjaama toiminta tukevat toinen toisiaan.

Touhula Rytmissä toimintakausi on jaettu neljään kolmen kuukauden mittaiseen jaksoon, kuten Kuva 1 osoittaa. Jokaisessa jaksossa on omat tavoitteensa. Alle kolmevuotiaiden ryhmät valitsevat jakson tavoitteista eri oppimisen alueilta yhteensä viisi tavoitetta ja yli kolmevuotiaiden ryhmissä huomioidaan kaikki jaksolle asetetut tavoitteet, joita on yhteensä kymmenkunta. Rytmien jaksosta muodostuu projektimainen kokonaisuus, joka voi olla viikon, kuukauden tai koko jaksosmittainen. (Touhula Rytmä – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021, 1.)

Kuva 1. Touhula Rytmä - pedagoginen vuosikello (Touhula Rytmä - Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021, 6).

Rytmipolun suunnittelu lähtee liikkeelle lasten varhaiskasvatussuunnitelmien/ryhmävasujen tavoitteista sekä lasten mielenkiinnon kohteista. Ryhmävasuun palaamme myöhemmin tekstissämme pedagogiikan luvussa 3.2.5, mikä käsittelee pedagogisia asiakirjoja sekä neljännessä luvussa, jonka aiheena on arviointi. Toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan koko ajan yhdessä lasten kanssa. Päiväkodin teema – Merituulella ja Merivirrassa teemana seikkailu – huomioidaan toiminnassa päivittäin. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan myös erilaiset oppimisympäristöt, kuten fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja digitaalinen ympäristö. Oppimisympäristöjä avaamme lu-

vussa 3.2.3. Myös vanhemmillä on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Jokaisen jakson lopussa on päätösjuhla tai näyttely jakson teemaan liittyen. Jakson lopussa myös tiimi täyttää sähköisen arvioinnin kulu-neesta jaksosta, jonka myötä lähdetään suunnittelemaan uutta Rytmiä. Tässä arvioinnissa seurataan myös erikseen määritettyjen ympäristötavoitteiden toteutumista. (Touhula Rytmi – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021, 1.)

Touhulan Ryhmäsuunnitelma eli ryhmävasu kokoaa yhteen lasten kiinnostuksen kohteet ja harjoiteltavat asiat lapsiryhmän näkökulmasta, sen tarkoitus on tehdä näkyviksi lasten vasuihin kirjatut pedagogiselle toiminnalle asetetut tavoitteet. Ryhmäsuunnitelma toimii siis työkaluna koko toimintakauden ja siihen palataan tiimipalavereissa niin, että se tulee kokonaisuudessaan käytyä lävitse toimintakauden aikana. (Konttinen 2020b, 1–4.)

2.5 Varhaiskasvatuksen arki

Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 15–19) mukaan arki on jotain, mikä on itsestään selvää ja johon sisältyy erilaisia tapahtumia ja toimintoja. Arjessa on rutiineja, toistuvuutta ja erilaisia syklejä, nämä tekevät lapsen elämästä tuttua ja turvallista. Arkea rytmittää työajat, päiväkotij- ja kouluajat, syöminen, nukkuminen ja harrastukset. Aikuiset kokevat arjen usein kiireiseksi, stressaavaksi ja yksitoikkoiseksi. Kielitoimiston sanakirja (2020b) kuvaa arkea seuraavasti: arkipäivä, muu kuin juhla-aika, jokapäiväinen elämä, arkielämä, jokapäiväisyys, tavallisuus.

Varhaiskasvatuksen arki koostuu lasten hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta, jotka nivoutuvat yhteen kaikessa toiminnassa. Myös yhteistyö vanhempien kanssa ja verkostotyö muiden ammatillisten toimijoiden, kuten erityisopettajan, neuvolan, puhe-, toiminta- ja fysioterapian, lastensuojelun, perhetyön sekä muun sosiaalityön ja koulun kanssa on tärkeä osa arkea. (Koivunen 2009, 11–13.)

Lasten hoitoon sisältyy lapsen perustarpeista huolehtiminen. Perustarpeita ovat ravitsemus, siisteys, vaatetus, ulkoilu, uni ja turvalliset ihmissuhteet – nämä toistuvat monta kertaa päivässä. Hoitotilanteissa on tärkeää läheisyys ja vastavuoroinen kunnioittava vuorovaikutus. Hoitotilanteisiin yhdistyy myös

kasvatus ja opetus, joiden kautta opitaan esim. itsestä huolehtimisen taitoja ja vuorovaikutustaitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 23.)

Kasvatuksessa pyritään ohjaamaan lapsia huomaamaan olevansa oma yksilö, jolla on oikeus omiin mielipiteisiin ja jonka toiminta vaikuttaa myös toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Arvoja, normeja ja tapoja pyritään välittämään lapsille, sekä ohjaamaan lapsia toimimaan eettisesti oikealla tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 23.)

Opetuksella pyritään motivoimaan ja innostamaan lasta etsimään uutta tietoa. Lasta ohjataan tutustumaan erilaisiin oppimistapoihin ja ympäristöihin. Opetuksessa käytetään hyväksi lapsen luontaista uteliaisuutta ja tutkimisen halua, sekä kiinnitetään huomiota lapsen taitoihin, vahvuuksiin, mielenkiinnonkohteisiin ja yksilöllisen tuen tarpeisiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 23.) Seuraavassa luvussa syvennymme tilaajamme Touhula-päiväkotien arkeen.

2.6 Varhaiskasvatuksen arki Merituulella ja Merivirrassa

Touhula Rytmin (2020–2021, 7) mukaan hyvä varhaiskasvatuksen arki koostuu vahvasta perusedagogiikasta. Arjen rutiinit ovat kokonaisuus, jossa on huomioitu pedagogisesti kestävä pienryhmätoiminta ja päivittäin toistuvat tilanteet. Laaturaportin (2020, 6) mukaan Touhula-päiväkodeilla on omat asiakaslupauksensa, joiden ympärille varhaiskasvatuksen arki rakentuu. Touhula lupaa asiakkailleen neljä asiaa:

- liikumme yhdessä vähintään kaksi tuntia päivässä
- kokoonnumme kuukausittain vanhempainkahveille
- retkeilemme vastuullisesti lähiympäristössämme viikoittain
- luemme lasten kanssa päivittäin.

Henkilöstö vaikuttaa omalla asenteellaan ja esimerkillään asiakaslupauksen toteutumiseen. Arkeen on tuotu liikuntaa esimerkiksi osaksi ulkoiluja pihapeleiden muodossa ja jokainen ryhmä retkeilee viikoittain. Kielellisyyttä vahvistetaan muun muassa odotustilanteissa loruttelemalla. (Touhula Rytmä – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021, 4–5.) Havaintojemme mukaan lapsia osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja ideointiin aktiivisesti.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on Meritulessa ja Merivirrassa päiväkotien käyntikortti. Päivittäiset kohtaamiset ovat avoimia ja arvostavia. Huoltajat voivat tuoda päiväkodin toimintaan omia ideoitaan kirjaamalla niitä Rytmipolkuun, joka on nähtävillä eteisessä. (Touhula Rythmi – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021, 5.) Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajan kertomaan mukaan tämänhetkisen koronapandemian vuoksi kuukausittaiset vanhempainkahvit ovat tauolla, joten perheille pyritään järjestämään ulos päiväkodin lähimaastoon omalla ajalla toteutettavaa toimintaa. Tästä esimerkkinä mainitsemme joulun aikana järjestetyn päiväkotien yhteisen tonttupolun, johon myös päiväkodin ulkopuoliset perheet olivat tervetulleita.

Varhaiskasvatuksen arkea ohjaavat asiakaslupausten ohella myös Touhula-päiväkotien yhteiset arvot, joita on muodostettu yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Touhula-päiväkotien arvot ovat hyvinvointi, avoimuus, vastuullisuus ja oppimisen ilo. Touhula-päiväkotien mukaan jokaisella lapsella on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, missä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi ovat onnellisen lapsuuden sekä hyvän työyhteisön keskiössä. Näiden edellä mainittujen seikkojen toteutuminen varhaiskasvatuksen arjessa on Touhula-päiväkotien henkilöstön vastuulla. Merituulen ja Merivirran arjessa sitoudutaan arjen sujuvuuteen suunnittelulla ja arjen perustana ovatkin lasten ja kasvattajien pysyvät vuorovaikutussuhteet, liikkuminen ja terveellinen ruoka. (Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020, 6.)

Avoimuus arvona tarkoittaa sitä, että vuorovaikutus on myönteistä ja rakentavaa ja jokaista keskustelua siivittää luottamus. Arjen tilanteissa vuorovaikutus ja avoimuus antavat mahdollisuuden tilanteiden rakentavaan ratkaisuun. Arjessa Touhula-päiväkotien vastuullisuus on sitä, että koko henkilöstö sitoutuu sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen. Nämä seikat näkyvät kasvattajien toiminnassa kohtaamisina lasten ja heidän huoltajiensa kanssa, työntekijöiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa, sekä ympäristön huomioimisessa. Arvona oppimisen ilo käsittää lasten oppimisen lisäksi myös henkilöstön ammatillisen kehittymisen. Oppiminen arjessa on niitä pieniä oivaltamisen hetkiä ja se näkyy lasten kanssa toimiessa kiitoksina ja toisten kannustamisena. Varhaiskasvatuksen arjessa Merituuli ja Merivirta antavat lapsille tilaa osallistua, keksiä ja kehittyä, mutta myös ereh-

tyä ja yrittää uudelleen, eli harjoitella kaikkia arjen taitoja. Työyhteisönä päiväkodin henkilöstö sitoutuu ammattitaitonsa ylläpitoon ja kehittämiseen. (Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020, 5.)

2.7 Varhaiskasvatuksen esimiestyö

Toimiva työyhteisö ja varhaiskasvatus vaativat onnistunutta johtamista usealla eri osa-alueella, kuten muun muassa taloudellisesta ja pedagogisesta näkökulmasta. Varhaiskasvatuksessa päiväkodin arjessa korostuvat esimiehen perustehtävän ohella johtajuus ja hallinnointi, jotka kaikki kolme ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Varhaiskasvatustalain (§ 31) painottaa varhaiskasvatuksen johtajan koulutuksen merkitystä, lakiuudistuksen myötä päiväkodin johtajalta vaaditaan 1.1.2030 alkaen varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin tutkinnon lisäksi vähintään kasvatustieteen maisteritutkintoa sekä riittävää johtamistaitoa.

Kuten jo aiemmassa varhaiskasvatusta käsittelevässä luvussa kuvasimme, niin Touhula-päiväkodeilla samoin kuin muissakin varhaiskasvatusyksiköissä varhaiskasvatuksen perustehtävä on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostaman kokonaisuuden hallinta, missä erityisesti pedagogiikka painottuu. Siis toiminnan perustana on vahva pedagogiikan johtaminen. (Hujala ym. 2020b, 294.)

Esimiehen näkökulmasta johtajuus varhaiskasvatusyksikössä on usein jaettua johtajuutta varhaiskasvatuksen opettajien kanssa, kuten tilaajamme Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajakin kuvaa. Merituulella ja Merivirrassa päiväkotien johtajan työ on hallinnollista, eli päiväkodin johtaja ei toimi fyysisesti lapsiryhmän kasvattajana. Hallinnollisen johtajan työtehtäviksi määritellään Touhula-päiväkodeilla seuraavat asiat: päiväkodin johtajalla on toiminnallinen, taloudellinen, pedagoginen sekä juridinen vastuu päiväkodin toiminnasta, turvallisuudesta ja työturvallisuudesta johtamissaan päiväkodeissa. (Ojala 2019, 1.)

Johtajan vastuulla on

- pedagoginen vastuu koko päiväkodin toiminnasta
- valvoa suunnitelmien toteutumista
- varmistaa yrityksessä sovittujen toimintatapojen ja linjausten toteutuminen

- omien päiväkotiensä kasvatusyhteistyön toteuttaminen tavoitteiden mukaisesti
- kehittää työyhteisön toimintatapoja, osaamista ja työympäristöä tavoitteiden saavuttamiseksi
- arvioi palautejärjestelmistä saatua tietoa ja sopia oman esimiehensä kanssa tarvittavien kehitystoimien toteuttamisesta. (Ojala 2019, 1.)

Kaikkien päiväkodin johtajien, niin kunnallisen kuin yksityisenkin sektorin osalta, työtehtäviin kuuluu (Karila 2011 Hujalan ym. 2020b, 303 mukaan) hoidon, kasvatuksen ja opetuksen johtaminen, palvelujohtaminen, työorganisaation johtaminen, osaamisen johtaminen ja varhaiskasvatuksen asiantuntijana toimiminen. Hujalan ym. (2020b, 304) mukaan päiväkodin johtajat painottivat Hujalan (2005) tutkimuksessa visioiden ja strategioiden luomista sekä kokonaisuuksien hallintaa.

Iso osa päiväkodin johtajan työstä kuluu siis erilaisten hallinnollisten työtehtävien parissa, jolloin myös tilaajamme tarve Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman ja Touhula Rytmin yhdistävälle arviointityökalulle on perusteltua. Hujala ym. (2020b, 304) tuovat esille Vlasovin & Hujalan (2016) tutkimuksesta päiväkodin johtajien kuvaamia varhaiskasvatuksen muutostrendejä niin Yhdysvalloissa, Suomessa kuin Venäjällä, joista käy ilmi varhaiskasvatusta koskevien ulkoisten tekijöiden ja säädösten lisääntyminen sekä pedagogisten toimintakulttuurien tuomat muutokset esimiestyölle, jotka edellyttävät vahvaa ammatillisuutta ja johtamisosaamista asiakaspalvelun näkökulmasta.

3 PEDAGOGIIKKA

Tässä luvussa keskitymme pedagogiikkaan, joka on merkittävä ja viime vuosina voimakkaasti korostunut osa laadukasta varhaiskasvatusta, kuten juuri edellisen luvun lopussa toimme esille tämän pedagogisen toimintakulttuurin muutoksen. Syvennymme tarkemmin pedagogiseen johtamiseen sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan. Esittelemme myös työmme tilaajan pedagogista toimintaa ja oppimisympäristön merkitystä pedagogiikan toteutumiseksi.

Tieteen termipankin (2015) mukaan sana pedagogiikka viittaa opetus- ja kasvatustaitoon. Se on käsitys siitä, miten opetus ja kasvatustulisi järjestää. Pedagogiikasta on olemassa erilaisia kasvatuksellisia suuntauksia, kuten esimerkiksi Steinerpedagogiikka tai se voi keskittyä yhteen tiettyyn osa-alueeseen,

kuten esimerkiksi erityispedagogiikkaan. Ahosen & Roosin (2019, 12) mukaan pedagogiikkaa voidaan pitää suomalaisen varhaiskasvatuksen ydinkäsitteenä. Pedagogiikka on myös haastava, koska päiväkodin arjessa konkreettisimmillaan kyse on lapsen ja varhaiskasvattajan välisestä vuorovaikutuksesta, mutta laajemmin kyse on kokonaisesta tieteenalasta.

Laadukasta pedagogiikkaa ovat ne keinot, millä saadaan aikaan lapsen hyvää kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Jotta voidaan puhua laadukkaasta pedagogiikasta, pitää hahmottaa siihen kuuluvia osa-alueita. Näitä ovat pedagogiikan johtaminen, johtamisosaaminen ja varhaiskasvatuksen kentällä tehtävä työ eli arvokeskustelut, toiminnan kriittinen arviointi, arviointiin pohjautuva kehittäminen sekä tulevaisuuteen suuntautuvien tavoitteiden asettaminen kohti laadukasta varhaiskasvatusta. (Parrila & Fonsén 2016, 25.)

Lasten oppimisen lähtökohtana on heidän aikaisemmat kokemuksensa, mielenkiinnonkohteensa sekä osaamisensa. Lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin omien valmiuksiensa mukaan ikätaso huomioiden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30.) Kehityksen seuraamisen lisäksi hyvä varhaispedagogiikka mahdollistaa uuden oppimisen, tämän edellytyksenä on kasvattajan sensitiivisyys ja lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen (Kronqvist 2020, 10). Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa sekä toteutusta kuvaa kokonaisvaltaisuus, jossa tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. Pedagoginen toiminta kulkee läpi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden. (Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen 2018.)

3.1 Pedagoginen johtaminen

Koska varhaiskasvatus ei kehity ulkopuolelta annettujen ohjeiden, tässä tapauksessa varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta, tarvitaan arkeen erilaisia työvälineitä ja kehittämiseen liittyvää osaamista. Pedagogisessa johtamisessa päiväkodin johtaja tarvitsee tuekseen varhaiskasvatuksen opettajien vahvaa ammattiosaamista pedagogiikan kehittämisessä laajemmin ja tarkoituksenmukaisemmin. Kehittämistyön tulee olla systemaattista ja sitä tulee dokumentoida, jotta se ei katoa varhaiskasvatuksen kiireisessä arjessa. (Parrila & Fonsén 2016, 111–112.)

Parrila & Fonsén (2016, 24) kuvaavat pedagogisen johtajuuden pitävän sisälleen konkreettista pedagogista johtamista sekä pedagogiikan johtamista. Vastuu pedagogisessa johtajuudessa on henkilöstön oppimisen johtamista sekä organisaation toimintakulttuurin johtamista, joissa arvopohjana sovelletaan pedagogista näkökulmaa. Varhaiskasvatuksessa pedagogiikan laadusta ja sen kehittämistä kannetaan yhteistä vastuuta henkilöstön kanssa, jolloin on kyse jaetusta johtajuudesta.

3.2 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) pedagogiikan määrittelynä on käytetty arvoperustaa sekä käsitystä lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Varhaiskasvatuksessa pedagogiikan painottaminen edellyttää pedagogista asiantuntemusta ja henkilöstön yhteistä ymmärrystä lasten oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Pedagogiikka tarkoittaa niitä periaatteita ja menetelmiä, joilla kasvatusta ja opetusta järjestetään. Pedagogiikassa on kyse laadukkaista toimintatavoista ja työotteesta varhaiskasvatuksessa. Siksi varhaiskasvatuksen hoito, opetus ja kasvatustoiminta pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelmiin ja lainsäädäntöön. Lapsen yksilöllisen kehityksen ja oppimisen tueksi tarvitaan laadukasta pedagogiikkaa ja monialaista pedagogista tukea. Pedagogiikka on laadukkaan varhaiskasvatuksen arvoperusta ja se on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Pedagogiikka perustuu tutkittuun tietoon, ammatillisesti johdettuun toimintatapaan ja ammattilaisten toteuttamaan toimintaan. Pedagogiikan kuuluu näkyä varhaiskasvatuksen arjessa, sillä lapsi kehittyy siellä yksilönä ja yhteisön jäsenenä. (Sandberg 2021, 17–19.)

Varhaiskasvatuksessa pedagoginen prosessi sisältää lapsen havainnointia, pedagogista suunnittelua, suunnitelmien kirjoittamista ja toteuttamista sekä toteutuksen arviointia (Sandberg 2021, 18). Pedagogisia menetelmiä tarvitaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) määriteltujen laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden oppimisen tueksi, näitä osa-alueita kuvaamme seuraavassa luvussa.

Pedagogisen toiminnan tavoitteista puhuttaessa voidaan mainita, että ne tulevat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueista ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueista. Oleellista on pohtia pedagogisia menetelmiä ja keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Pedagogisten tavoitteiden asetteluun vaikuttavat lapsiryhmän toimintatavat ja rakenne sekä kunnan painopistealueet. (Sandberg 2021, 42.) Tämän vuoksi Kouvolan yksityisten Touhula-päiväkotien pedagogisen vuosisuunnitelman yhdistäminen Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan on aiheellista. Lisäksi haluamme tuoda esille sen, että Kouvolan kaupungin päiväkodin palvelusetelin sääntökirjan (2020, 7) mukaisesti yksityisen päiväkodin on huomioitava toiminnassaan myös kuntakohtainen vasu oman vasunsa ohella. Tämän voidaan sanoa olevan myös yhteistyön edellytys.

3.2.1 Laaja-alaiset osaamisen osa-alueet

Laaja-alainen osaaminen ja sen osa-alueet muodostuvat tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Se on myös kyky käyttää opittua tietoa ja taitoa sekä toimia tilanteeseen vaatimalla tavalla. Tämä laaja-alaisen osaamisen tarve liittyy vahvasti meitä ympäröivän maailman muutokseen ja sen kehittyminen edistää niin yksilöllistä kuin yhteisöllistäkin kasvua. Kuten jo aiemmin olemme tuoneet esille, laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa laaja-alaista osaamista ja sen kehittymiseen vaikuttavat varhaiskasvatuksen henkilöstön arvot ja toimintakulttuuri. Nämä toisiinsa liittyvät viisi osa-alueita ovat:

- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- osallistuminen ja vaikuttaminen

Näitä avaamme lyhyesti seuraavaksi, jokaiseen osa-alueeseen on määritetty myös varhaiskasvatuksen tehtävä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22–23.)

Varhaiskasvatuksessa tulee antaa lapselle aikaa ja tilaa ihmettelylle ja oivaltamiselle, joita lapsi harjoittaa muun muassa leikin kautta. Leikissä lapsella on mahdollisuus käyttää mielikuvitusta ja luovuutta, jolloin **ajattelu ja oppiminen** kehittyvät kokemusten kautta. Lisäksi ajattelua ja oppimista kehittää riittävä

päivittäinen fyysinen aktiivisuus. Vuorovaikutus muiden ihmisten sekä ympäristön kanssa muodostaa perustan elinikäiselle oppimiselle ja myös vahvistaa lapsen uskoa omiin kykyihinsä. **Kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun osa-alueessa** korostuvat lasten sosiaalisten taitojen, vuorovaikutustaitojen ja kulttuurisen osaamisen merkitys. Varhaiskasvatuksen tehtävä onkin edistää näitä taitoja toimimalla lapsille mallina ihmisten moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 24–25.)

Yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja, jotka ovat kaikille ihmisille tärkeitä. **Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** osa-alue tuo esille muun muassa sen, että lapsia autetaan ja kannustetaan pyytämään apua, heidän kanssaan harjoitellaan erilaisia arjen taitoja ja tunnetaitoja sekä opetetaan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen ympäristössä ja liikenteessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 25–26.)

Monilukutaito sekä viestintäteknologinen osaaminen on isossa roolissa yhteiskunnassamme tänä päivänä. Nämä taidot edistävät lapsen kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävä onkin näiden taitojen kehittymisen tukeminen, jolloin henkilöstö ohjaa lapsia tieto- ja viestintäteknologian turvallisessa ja monipuolisessa käytössä. Viimeinen laaja-alaisen osaamisen osa-alue on **osallistuminen ja vaikuttaminen**, johon on kirjattu lapsen oikeus tulla kuulluksi ja osallistua omaan elämäänsä vaikuttaviin asioihin. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lapsia oma-aloitteisuuteen ja osallisuuteen arvostavan kohtaamisen, kuuntelemisen ja aloitteisiin vastaamisen kautta. Lapsen itseluottamus ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot kehittyvät, kun hän saa osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26–27.)

3.2.2 Oppimisen osa-alueet

Tämä luku käsittelee oppimisen osa-alueita, joihin on koottu henkilöstöä ohjaavat pedagogisen toiminnan keskeiset tavoitteet ja sisällöt pedagogisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä lasten kanssa. Nämä oppimi-

sen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi esiopetussuunnitelman perusteiden mukaan. Varhaiskasvatuksessa toiminnan keskeisenä lähtökohtana ovat lasten mielenkiinnon kohteet, joita voi nousta esimerkiksi leikeistä, saduista ja retkistä. Puhuttaessa lasten oikeuksista varhaiskasvatuksessa voidaan todeta lasten olevan oikeutettuja monipuolisiin kokemuksiin oppimisen eri alueista. Oppimisen osa-alueet eivät ole irrallisia, vaan ne limittyvät toisiinsa moneltakin osalta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40.) Näiden oppimisen osa-alueiden voidaan katsoa pitävän sisällään myös sosioemotionaalisten taitojen harjaantumisen, jotka ovat tärkeä osa lapsen kehitystä.

Kielten rikas maailma -alue auttaa lapsia vahvistamaan kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisen identiteetin kehittymistä. Kielen avulla lapsi toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa sekä opettelee ilmaisemaan itseään ja hankkii lisää tietoa. Kasvatustilanteissa käytetään mahdollisuuksien ja lasten tarpeiden mukaan kuvailevaa ja tarkkaa kieltä sekä tukiviittomia, kuvatukea tai esineitä. Näitä kielellisen identiteetin kehittymisen keskeisiä osa-alueita ovat jo aiemmin mainitut vuorovaikutustaidot (muun muassa sosioemotionaaliset taidot, kuten silmiin katsominen ja itsesäätelytaidot), kielen ymmärtämisen taidot, puheentuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaraston laajeneminen ja kielitietoisuuden lisääntyminen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tukee lasten kielen kehitystä muun muassa tutustumalla lasten kanssa monipuolisesti lastenkirjallisuuteen, kerrotaan tarinoita ja lasten tuottamia kertomuksia dokumentoidaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40–42.)

Ilmaisun monet muodot -alueella tuetaan lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä. Samalla tutustutaan eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lapsille on luontaista eri ilmaisumuotojen yhdistäminen. Nämä taidot edistävät muun muassa lasten minäkuvan kehittymistä, sosiaalisia taitoja ja valmiuksia ymmärtää ympärillä olevaa maailmaa. Mielikuvituksen käyttö lisää myös lapsen eettisen ajattelun kehittymistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42–43.)

Minä ja meidän yhteisömme -alueella kehitetään lasten ymmärrystä lähiyhteisön monimuotoisuudesta ja harjoitellaan siinä toimimista. Monimuotoisuutta

tarkastellaan tutustumalla lähiyhteisön menneisyyteen, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Eettisen ajattelun kehittäminen on yksi tärkeä osa yhteisössä toimimista. Sitä edistetään esimerkiksi pohtimalla eettisiä kysymyksiä ja sääntöjen perusteluita lasten kanssa, eli oikean ja väärän tunnistamista sekä empatian, eli myötätunnon ja kivan kaverin käytöstapoja, kuten Touhula Rytmii (2020–2021, 13) myös kuvaa sosioemotionaalista taidoista. Katsomuskasvatuksessa tutustutaan erilaisiin uskontoihin sekä uskonnottomuuteen niiden ohella. Mediakasvatuksen merkitys kasvaa koko ajan. Median eri muotoihin tutustuminen ja mediasisällön todenmukaisuuden tarkastelu kuuluu osana minä ja meidän yhteisömme osa-alueetta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 44–45.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni -alueella tuetaan lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja luodaan myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Luokittelulla, vertailulla, ja säännönmukaisuuksien tarkastelulla pyritään ohjaamaan lasten huomio erilaisiin muotoihin, määriin ja muutoksiin ympäristössä. Tähän osa-alueeseen kuuluu myös ympäristökasvatus ja teknologiakasvatus. Ympäristökasvatuksella vahvistetaan lapsen suhdetta luontoon opettaen lasta toimimaan vastuullisesti luonnossa ja huomioimaan kestävä elämäntavan. Teknologiasvatuksessa tutustutetaan lapset tutkivaan ja kokeilevaan työskentelymuotoon. Havainnoidaan ympäristön teknologiaa ja kannustetaan lapsia tutustumaan ympärillä olevien laitteiden toimintaan ja luomaan omiakin laitteita. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 46–47.)

Kasvan, liikun ja kehityksen -alue sisältää liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Ryhmässä liikkumisella pyritään kehittämään muun muassa lapsen vuorovaikutus- ja itsesäätelytaitoja. Varhaiskasvatuksessa liikuntaa on ohjattuna ja omaehtoisena liikkumisena. Liikuntakasvatusta pitää tarjota lapsille säännöllisesti ja monipuolisesti. Liikunnan tulee olla tavoitteellista ja lapsilähtöistä. Lasten motorisia taitoja pitää myös havainnoida ja arvioida säännöllisesti. Ruokakasvatuksessa edistetään lapsen myönteistä suhtautumista ruokaan ja samalla totutellaan monipuoliseen ja terveelliseen ruokaan. Terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita käydään läpi lasten kanssa ja samalla opetellaan niihin liittyviä asioita, kuten turvallista liikkumista, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista ja levon tärkeyttä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 47–48.)

3.2.3 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 31–32) mainitaan oppimisympäristöjen tarkoittavan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevia tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen suunnitteluun ja rakentamiseen. Oppimisympäristöjen tarkoitus onkin tarjota lapsille erilaisia vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, liikkumiseen, leikkeihin, peleihin ja myös rauhalliseen puuhaan ja oleiluun. Oppimisympäristö on siis myös pedagogisesti suunniteltu, jotta se tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tarkoituksenmukaisissa vertaisryhmissä lapsilähtöisesti. Oppimisympäristöihin liittyvät varhaiskasvatussyksikön ohella kaikki ne tilat ja alueet, joissa lapset yhdessä kasvattajien kanssa vierailevat, kuten esimerkiksi luonto, kirjasto ja leikkipuistot.

Fyysiseen oppimisympäristöön voidaan katsoa kuuluvaksi muun muassa ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys, mutta myös sisäilman laatu ja siisteys ovat osa oppimisympäristön kehittämistä. Psykkisen oppimisympäristön kriteereiksi voidaan lukea lapsen mahdollisuus terveen itsetunnon kehittymiselle ja aikuisen psyykkiselle läsnäololle, joka on Korhosen (2018, 278) mukaan lapsen kokemuksellinen tila, mikä perustuu omiin ja toisten tuntemuksiin. Tämä psyykkinen läsnäolo tukee oppimista suotuisan tunneilmaston säilyttämisessä. Lasten ja kasvattajien yhdessä ryhmälle luomat säännöt tukevat lasten psyykkistä hyvinvointia luomalla ilmapiiristä turvallisen ja toisia kunnioittavan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 32). Sosiaalinen oppimisympäristö tarkoittaa niitä kaikkia henkilöitä, joita lapsen elämään kuuluu sekä varhaiskasvatussyksikössä tapahtuvia päivän rutiineja omassa vertaisryhmässä toimiessa. Kasvattajien ja lasten välinen vuorovaikutus on vahvasti osa sosiaalista oppimisympäristöä. Oppimisympäristöjen tulee olla yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta kunnioittavia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 33.)

Nykypäivänä oppimisympäristöksi voidaan katsoa myös digitaalinen oppimisympäristö, joka tarkoittaa opetuksen ja varhaiskasvatuksen ympäristössä esimerkiksi digitaalisen sovelluksen tai järjestelmän käyttämistä. Näissä konteksteissa voidaan toteuttaa erilaisia tehtäviä ja keskustella virtuaalisesti. (Tanhua-

Piironen ym. 2016, 9.) Touhula-päiväkodit toteuttavat vallitsevan koronapandemian takia muun muassa varhaiskasvatuskeskusteluja Teams-sovelluksen välityksellä. Weckström (2021, 98–101) tuo artikkelissaan esille, kuinka Touhula-päiväkodit toteuttivat vuosi takaperin varhaiskasvatusta myös digitaalisesti koteihin, kun suurin osa lapsista oli koronapandemian alettua kotihoitossa vanhempien etätöiden vuoksi. Touhula-päiväkodit tukivat vanhemmuutta järjestämällä muun muassa KotiTouhula-tuokioita ja Touhuvinkkejä sekä virtuaaliset vappujuhlat. Touhula halusi etävarhaiskasvatuksella varmistaa lapsen oikeuden ryhmässä tapahtuvaan varhaiskasvatukseen sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Kokemuksemme mukaan digitaalisen oppimisympäristön tärkeys on korostunut viime vuosien aikana ja erityisesti nyt vallitsevassa koronatilanteessa.

3.2.4 Pedagogiset tukitoimet

Varhaiskasvatuksessa useissa kunnissa, kuten myös Kouvolassa, on käytössä tuen portaat, jotka ovat nimeltään yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Puhuttaessa laadukkaasta pedagogiikasta voidaan sanoa varhaiskasvatuksessa kaikille lapsille tarjottavan yleisen tuen olevan iso osa sitä. Kevyin tukimuoto, eli yleinen tuki sisältyy kaikkeen varhaiskasvatukseen ja siihen kuuluvat esimerkiksi arjen struktuurien käyttöön ottaminen, tilanteiden ennakointi, osallistamisen menetelmät, leikin ohjaaminen, rakentava vuorovaikutus, opetuksen ja tehtävien eriyttäminen, joustavien ryhmien muodostaminen ja ympäristön räätälöinti. Mikäli näistä yleisen tuen muodoista ei ole lapselle riittävästi apua, hänelle tehdään pedagoginen arvio, jonka perusteella opetuksen moniammatillinen työryhmä tekee päätöksen mahdollisesta tehostetusta tuesta. Vahvin tuen porras on erityinen tuki, jota varten lapselle tehdään pedagoginen selvitys. Siihen kirjataan niitä seikkoja, minkä takia tehostetun tuen oppimisen tavoitteita ei ole saavutettu. Tämän lisäksi selvitykseen voidaan liittää lääketieteellisiä todistuksia tai psykologisia lausuntoja. Tuen portailla voidaan liikkua molempiin suuntiin ja siksi tuen tarvetta on syytä arvioida jatkuvasti ja päivittää säännöllisesti. Pedagogiikan näkökulmasta rajaamme tämän kolmiportaisen tuen käsittelyn tähän, koska näkemysmme mukaan se ei tue opinnäytetyönämme toteutettavaa arviointityökalua. (Sandberg 2021, 32–33, 35, 38.)

Pedagogisia tukitoimia varhaiskasvatuksessa ovat siis esimerkiksi oppimisympäristön huomioiminen ja muokkaaminen. Huomiota tulee kiinnittää niin fyysiseen, psyykkiseen kuin sosiaaliseenkin esteettömyyteen sekä turvallisuuteen, myös digitaalisessa oppimisympäristössä. Näitä toimenpiteitä voivat olla muun muassa ympäristön muokkaus poistamalla häiriötekijöitä, lapsiryhmän jakaminen eri tiloihin sekä huomion kiinnittäminen ympäristön aistiärsykkeisiin, kuten esimerkiksi taustameluun ja valaistukseen. (Sandberg 2021, 21.)

3.2.5 Pedagogiset asiakirjat

Varhaiskasvatuksen pedagogiikassa hyödynnetään erilaisia pedagogisia asiakirjoja, joista merkityksellisin on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu. Pedagogiset asiakirjat vaativat osakseen aikaa, koska niihin kirjataan havainnot lapsen kehityksen vaiheista, oppimisen haasteista ja lapsen kuulemisesta. Vasuun kirjataan lapsen tavoitteita ja pedagogisia menetelmiä, joita apuna käyttäen lasta ohjataan kohti tavoitteiden saavuttamista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) määrittelevät suunnitelman monia tavoitteita ja suunnitellun pedagogisen tuen suunnitelmallisen jatkumisen aina varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Varhaiskasvatussuunnitelma on siis ennen kaikkea merkittävä työkalu varhaiskasvatuksen arkeen. (Sandberg 2021, 26.)

Lapsen henkilökohtaisten vasujen pohjalta varhaiskasvatuksen lapsiryhmästä kootaan ns. ryhmävasu, jotta jokaiselle lapselle suunnitellut lasta tukevat toiminnan tavoitteet tulevat ryhmän yhteisiksi tavoitteiksi. Näin voidaan valita ryhmää parhaiten tukevat pedagogiset menetelmät. Touhula Merituulella ja Merivirrassa lapsiryhmien pedagoginen toiminnan tukeminen pohjautuu edellä mainittuun ryhmävasuun eli Touhulan ryhmäsuunnitelmaan sekä Touhula Rytmi -pedagogiseen vuosisuunnitelmaan.

3.3 Pedagogiikka Merituulella ja Merivirrassa

Touhula-päiväkotien pedagoginen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja sieltä toiminnalle nostettuihin tavoitteisiin. Pedagogiikka on siis tiedostettua toimintaa ja vastaa kysymyksiin mitä, miten ja miksi (Konttinen 2019, 3). Touhulan perusedagogiikka Konttisen (2019, 2–7) mukaan muodostuu **päiväkodin rakenteista** (riittävät resurssit, koulutettu henkilöstö,

lasten vasut, palaverikäytännöt, Sak-työajan eli opettajan suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyön toteutuminen, tiedotus ja viestintä, monialainen yhteistyö), **päivärytmistä ja suunnitelmallisuudesta** (Touhula Rytmi ja Rytmipolku, pienryhmätoiminta, porrastetut siirtymät, tuettu ja vapaa leikki, nimikoidut/kuvalliset kenkä- ja lokeroapaikat, visuaalinen tuki), **oppimisympäristöstä** (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja digitaalinen) ja **yhteistyöstä huoltajien kanssa** (varhaiskasvatuksen aloitus, päivittäiset tuonti- ja hakutilanteet, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, vanhempainilta, perhetapahtumat).

Laaturaportin (2020, 7) mukaan Touhula-päiväkotien lasten vasuihin kirjataan henkilöstön havainnointiin, lasten omaan kerrontaan ja huoltajien etukäteen pohtimiin lapsen vahvuuksiin perustuvia asioita huoltajan kanssa käydyn vaikeskustelun perusteella. Päiväkodin johtaja valvoo pedagogiikan toteutusta kokonaisuudessaan. Varhaiskasvatuksen ryhmätasolla pedagogiikan toteutumisesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä tiiminsä kanssa. Näitä peruspedagogiikan menetelmiä kirjataan luvussa 2.4 mainittuihin Ryhmäsuunnitelmaan sekä Rytmipolkuun. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan vähintään lasten vasujen päivityksen yhteydessä sekä Touhula Rytmien jaksoarviointien yhteydessä.

Rytmipolku on dokumentoinnin väline, joka toimii pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Rytmipolku ohjaa suunnittelua. Siinä on huomioitu lasten osallisuus ja mukana olo kaikissa vaiheissa, niin suunnittelussa, toteutuksessa kuin arvioinnissakin. Rytmipolku tuo pedagogiikan myös vanhemmille näkyväksi. (Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020, 9.)

4 ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Tähän lukuun olemme kirjanneet arvioinnin ja kehittämisen kulmakiviä. Käsittelemme varhaiskasvatuksen arviointia ja kehittämistä sekä tuomme esille sen, mitä arviointi pitää varhaiskasvatuksen näkökulmasta sisällään ja mitkä seikat vaikuttavat arvioinnin taustalla. Kuvaamme tekijöitä, jotka muodostavat varhaiskasvatuksen laadun ja perehdymme luonnollisesti myös Touhulassa suoritettavaan arviointiin. Luvussa 4.6 tulemme käsittelemään kansainvälistä laadun arviointia, joka vaikuttaa suomalaisenkin varhaiskasvatuksen laadun

arviointiin. Koska Suomi on ollut osana kansainvälistä CARE-projektia, koimme merkitykselliseksi tuoda myös Moserin kuvaamat laatuindikaattorit osaksi teoreettista viitekehystämme, sillä nämä indikaattorit ovat myös myöhemmin luvussa esitettävien KARVIN (kansallinen koulutuksen arviointikeskus) laatuindikaattoreiden pohjana. Thomas Moser on norjalainen tutkija ja professori, joka toimii humanistisessa tiedekunnassa urheilu- ja kasvatustieteiden maisterina Kaakkois-Norjan yliopistolla varhaiskasvatuksen ja ammatillisen kehityksen ja erityisesti laatuasioiden parissa (University of South-Eastern Norway s.a.).

Kuten olemme jo aiemmin tuoneet esille, päiväkodissa toiminnan tulee olla suunniteltua ja tavoitteellista, näin toimintaa voidaan kutsua pedagogiseksi toiminnaksi. Kaikkea toimintaa, mitä päiväkodissa tehdään, on pystyttävä perustelemaan pedagogisesti. Toiminnan on oltava tarkoituksenmukaista ja sen tarkia arviointia on suoritettava säännöllisesti, jotta tiedetään, onko toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin päästy. (Ahonen & Roos 2019, 49–50.) Arviointia voidaan suorittaa usealla eri tasolla – aina lapsikohtaisesta arvioinnista kansainväliseen arviointiin asti. Avaamme seuraavaksi lyhyesti eri tasoilla tehtävää arviointia.

Lapsikohtaisessa arvioinnissa tärkeä työväline on lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma, johon on kirjattu toimintatavat, millä voidaan tukea lapsen kehitystä. Näitä toimintatapoja ja lapsen kehitystä arvioimalla saadaan selville, onko tavoitteisiin päästy. Jotta tavoitteita voidaan asettaa ja arvioida, on tärkeää, että jokainen ymmärtää lapsen yksilöllisen oppimisen perustan. Lapsiryhmässä varhaiskasvatuksen opettaja on vastuussa siitä, että jokaisen lapsen tarpeet tulee huomioiduiksi ja asetettuja toimintamalleja noudatetaan. Vaikka vastuu on ryhmän opettajalla, hän tarvitsee arvioinnin tueksi koko tiimin näkemykset ja havainnot. (Ahonen & Roos 2019, 53–55.)

Lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa tärkein työväline on ryhmävasu, josta jo aiemmin mainitsimme. Ryhmävasujen muodot vaihtelevat varhaiskasvatustyksikön mukaan. Ne voivat sisältää sekä ryhmän pedagogiseen toimintaan liittyviä asioita että tiimien omia sovittuja asioita tai pelkästään lapsiryhmän toimintaan liittyviä asioita. Ryhmävasu on myös samalla sopimus toimintatavoista, joihin henkilökunta sitoutuu. On tärkeää, että ryhmävasuun

kirjoitetaan vain tärkeimmät ja keskeisimmät tavoitteet ja toimintatavat, jotta sitä on helpompi käyttää työvälteenä. Ryhmävasuun on hyvä palata ja peilata toimintaa pitkin toimintavuotta. Ryhmävasun tavoitteiden arviointi toimiikin lastenvasujen arvioinnin ohella toiminnan suunnittelun lähtökohtana. (Ahonen & Roos 2019, 57–59.) Tilaajamme Touhula-päiväkodit ovat yhdistäneet ryhmäsuunnitelmaansa nämä edellä mainitut asiat, kuten jo aiemmin kuvasimme luvussa 2.4 Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus Touhulassa.

Yksikkötason arviointi on pitkälti johtajan vastuulla. Yksikkötasolla arvioidaan, kuinka varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetetut pedagogiset tavoitteet toteutuvat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) ohella arvioinnissa on otettava huomioon myös paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, lain määräämät asiat sekä mahdollisesti yksikkötason painotukset. (Ahonen & Roos 2019, 60–62.) Meidän kehittämämme arviointityökalu tukee Kouvolan Touhula-päiväkotien yksikkötason arviointia, koska olemme nostaneet arviointityökalussa esille Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman painotusalueet, jotka ovat nimeltään Pedagogiikkaan kutsuva, Vanhemmuutta vaaliva, Luontoa lähestyvä, Lasta liikuttava ja Kulttuuriin kutsuva (!hmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma 2019, 12).

Kunnallisella tasolla arviointia toteutetaan erilaisilla itsearvioinneilla ja kyselyillä, joista selviää palveluiden järjestämisen kokonaisuus ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen. (Vlasov ym. 2018, 22.) Varhaiskasvatusturva- ja -laki § 24 velvoittaa järjestäjää arvioimaan antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistumaan ulkopuolelta tulevaan toiminnan arviointiin. Arvioinnista saatavien tulosten tulee olla julkisia. Arvioinnista saadusta tiedosta hyötyvät järjestäjät, kuntalaiset, asiakkaat, henkilökunta ja kunnan päättäjät. Usein arviointia suoritetaan osana laadunhallintaa. (Vlasov ym. 2018, 13, 20.) Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, kuten Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, on ohjaava normi ja velvoite. Samalla se toimii strategisena ja pedagogisena asiakirjana, jota tulee arvioida ja kehittää. (Vlasov ym. 2018, 22.) Kouvolan kaupunki velvoittaa yksityisiä päiväkoteja noudattamaan yksityisten omien varhaiskasvatussuunnitelmien ohella myös Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Kansallisella tasolla varhaiskasvatusta ohjaa lainsäädäntö, vasuperusteet, resurssiohjaus sekä asiantuntija- ja tutkimustieto. Kansallinen ohjaus luo toiminnalle raamit, jotka täydentyvät eri tutkimuksista nousevilla tiedoilla, mitä pidetään laadukkaana ja tavoiteltavana toimintana. Kansallisella ohjausjärjestelmällä pyritään takaamaan koko maahan yhtenäinen jatkumo varhaiskasvatuksesta opetuksen piiriin. Suomessa KARVI vastaa varhaiskasvatuksen arvioinnista ja sen kehittamisestä. Kun arviointia suoritetaan ulkoisesti, saadaan luotettavaa tietoa varhaiskasvatuksen tilasta, jota voidaan hyödyntää myös kansainvälisissä vertailuissa. (Vlasov ym. 2018, 16, 21.) Näihin kansallisiin asioihin paneudumme yksityiskohtaisemmin luvussa 4.6, joka käsittelee varhaiskasvatuksen laatua.

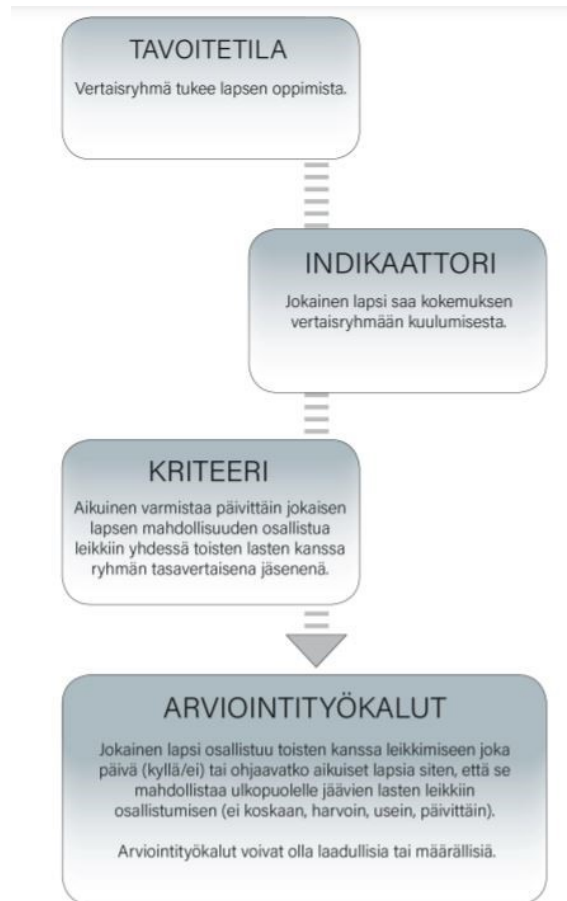
4.1 Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatustilasto (2018) velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä arvioimaan omaa toimintaa sekä julkaisemaan arvioinnin keskeiset tulokset. Arviointiin ei ole määritetty tiettyä mallia, vaan jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä saa suorittaa arvioinnin omalla tavallaan. KARVILLA on menossa hanke, missä luodaan arviointityökalua yhteiseen käyttöön, jotta arviointitulokset olisivat keskenään vertailtavammassa muodossa. Näin saadaan yhtenäisempi kuva varhaiskasvatuksen tilasta. (Vlasov & Repo 2018.)

Hujalan ym. (2020a, 321) mukaan varhaiskasvatuksessa arviointi on pedagogisen toiminnan kehittämistyön perusta. Arviointi on toimintaa koskevan tiedon keräämistä, analysointia ja tulkintaa, jossa toimintaa arvioidaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Varhaiskasvatuksessa arviointi eroaa esimerkiksi peruskouluarvioinnista siinä, että varhaiskasvatuksessa arvioidaan henkilökunnan toimintaa, ei niinkään lasten toimintaa ja osaamista. Arviointi on osa ammatillista kehittymistä. Samalla yhdessä sovittujen tavoitteiden sekä tehtävien pohdinta edistävät työyhteisön oppimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 29; Vlasov ym. 2018, 23.) Arvioinnin taustalle tarvitaan teoreettinen viitekehys, josta nostetaan esiin asiat, mitä tavoitellaan. Samalla pohditaan, mitä arvioidaan, miksi arvioidaan ja miten se tehdään. Arvioinnin tulee tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja siten myös edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. (Vlasov & Repo 2018.)

4.2 Systemaattinen arviointi

Systemaattisessa arvioinnissa luodaan toiminnalle ensin tavoitteet, jotta tiedetään mitä tavoitellaan. Tavoitteista luodaan indikaattorit eli muutetaan tavoite helpommin arvioitavaan muotoon. Indikaattorit täytyy vielä käsitteellistää kriteereiksi eli luoda niille kuvailevia väittämiä (tarvittaessa eri tasoille omat, joihin on helppo vastata toiminnan arvioinnissa, millä tasolla nyt ollaan). Kriteerit voivat olla myös arvioitavissa vain asteikolla ”toteutuu – ei toteudu”. Kuvassa 2 näkyy, että tavoitteeksi on asetettu: *vertaisryhmä tukee lapsen oppimista*. Siitä on luotu indikaattori: *jokainen lapsi saa kokemuksen vertaisryhmään kuulumisesta*. Kriteeriksi, jolla tätä voidaan arvioida, on kirjattu: *aikuinen varmistaa päivittäin jokaisen lapsen mahdollisuuden osallistua leikkiin yhdessä toisten lasten kanssa ryhmän tasavertaisena jäsenenä*. Tämän perusteella voidaan luoda arviointityökaluun toteamus, kuten: *jokainen lapsi osallistuu toisten kanssa leikkimiseen joka päivä*, johon vastataan ”kyllä” tai ”ei”. Voidaan muodostaa myös kysymys, johon voi vastata useammalla tasolla (ei koskaan, harvoin, usein päivittäin), kuten: *ohjaavatko aikuiset lapsia siten, että se mahdollistaa ulkopuolelle jäävien lasten leikkiin osallistumisen?* Arviointityökaluun kerättyjä tietoja on siten helppo analysoida ja siitä nähdään helposti, kuinka hyvin tavoitteeseen on päästy.

Kuva 2. Systemaattinen arviointi (Vlasov ym. 2018, 29).

Systemaattisessa arvioinnissa arviointitietoa kootaan yhteen, joka sitten analysoidaan ja siitä vedetään yhteen johtopäätökset. Näin saadaan käsitys nykytilasta, mikä menee hyvin ja missä on kehittämisen tarvetta. Tätä saatua tietoa on tärkeä peilata kansallisiin sekä paikallisiin vaatimuksiin ja tavoitteisiin. (Vlasov ym. 2018, 33.)

4.3 Itsearviointi

Pedagogisen toiminnan arvioinnin toteutus tapahtuu pääosin itsearviointina, jossa työntekijä arvioi omaa pedagogista toimintaansa varhaiskasvatusta ohjaavien tavoitteiden suuntaisesti. Näin ollen itsearviointi on merkittävässä osassa varhaiskasvatuksen työtä. (Vlasov ym. 2018, 23, 39.) Arviointia, johon vaikuttavat sosiaaliset suhteet ja ihmisten välinen vuorovaikutus, ei ole ihan helppoa työstää. Muuttuvia tekijöitä on paljon eikä aina pystytä määrittelemään, mikä on syy ja mikä seuraus. (Soukainen 2017.) Ahosen & Roosin (2019, 94) mukaan varhaiskasvatuksessa tehtävä työ on yksi tärkeimmistä töistä maailmassa. Henkilökunnan tehtävänä on tasoittaa lasten taustoista

johtuvia eroja ja taata jokaiselle hyvä tulevaisuus oppimisen polulla. Jotta henkilökunta pystyy vastaamaan uusiin esiin tuleviin haasteisiin, on tärkeää, että henkilökunta on valmis kehittämään itseään jatkuvasti. Työ ei voi olla vain mekaanista suorittamista. Itsensä kehittäminen onnistuu parhaiten oman toiminnan reflektoinnilla. Henkilökunta voi arvioida esimerkiksi vuorovaikutusta lasten kanssa, oppimisympäristöjen vaikutusta lasten toimintaan tai omaa toimintatapaa uloslähtötilanteessa. Toisaalta itsearviointilla voidaan käsittää myös palveluntuottajien omaa arviota tavoitteiden toteutumisesta sekä tiedon tuottamista oman toiminnan kehittämistä varten. Tällöin kyse on yksikötason itsearviointista, jonka päätarkoituksena on tuottaa tietoa toiminnasta yksikön sisäiseen käyttöön. (Mikkola ym. 2017, 3; Vlasov ym. 2018, 22.)

Touhula-päiväkodeilta Konttinen (2020a, 2) on koonnut varhaiskasvatuksen tiimeille pedagogiikan tarkistuslistan, jota tiimit käyvät läpi säännöllisesti. Tämä lista toimii kasvattajien itsearvioinnin ja tiimin toiminnan reflektiovälineenä. Siinä arvioitavat asiat ovat peruspedagogiikan osa-alueita ja siten yleisen tuen menetelmiä. Merituulussa ja Merivirrassa pedagogiikan tarkistuslistaan palataan säännöllisesti Rytmien jaksoarviointien yhteydessä. Nämä jaksoarviointit tulevat olemaan myös meidän kehittämämme arviointityökalun täyttämisen tarkistusväleinä.

4.4 Kehittävä arviointi

Kehittävässä arvioinnissa tähdätään toiminnan kehittämiseen. Kehittävän arvioinnin avulla voidaan tarkastella arvioinnin lähtökohtia ja koko prosessia paremmin. Kehittävässä arvioinnissa on tärkeää toimijoiden välinen luottamus, joka saavutetaan keskustelulla ja dialogeilla. Kehittävän arvioinnin tavoitteena on auttaa henkilökuntaa sitoutumaan ja motivoitumaan sekä kehittämään omia työtapojaan. Koko arviointiprosessi on tärkeä, ei pelkästään arvioinnin tulokset. On tärkeää saada arviointi osaksi varhaiskasvatuksen arkea ja koko henkilöstö osallistumaan siihen, näin siitä tulee luonnollinen tapa toimia. (Vlasov ym. 2018, 34–35.)

Kehittävässä arvioinnissa määritellään yhdessä tavoitteet, joita tavoitellaan yhteistyössä kaikkien toimijoiden kanssa. Arvioinnilla pyritään saamaan ai-

kaan sellaista arviointitietoa, mitä voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä. Arviointitietoa tuotetaan koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle, järjestäjille ja yksityisille palveluntuottajille, mutta ensisijaisesti varhaiskasvatuksen järjestäjän käyttöön. Vlasovin ym. (2018) mukaan kehittävä arviointi perustuu neljälle periaatteelle: osallisuus, monimenetelmällisyys, mukautuvuus ja läpinäkyvyys. (Vlasov ym. 2018, 34–35.)

Osallisuudessa tärkeää on yhteinen keskustelu siitä, mitä arvioidaan, miten arviointitietoa käytetään ja mitä kehitysideoita siitä seuraa. Näiden päätösten tekoon tulee ottaa mukaan henkilöstön ja viranhaltijoiden lisäksi huoltajat ja lapset. Osallisuuden toteutumisessa on tärkeää tunnistaa kaikki arviointitiedon kannalta oleelliset tahot ja sidosryhmät, jotta saataisiin arviointiprosessiin hyvä kokonaiskuva ja tavoitteet tulisivat mahdollisimman selkeiksi. (Vlasov ym. 2018, 35–36.)

Monimenetelmällisyyttä kuvaa se, että kehittävä arviointi ei ole yksittäinen menetelmä, vaan siinä käytetään monia erilaisia menetelmiä ja työtapoja, jotka tukevat toisiaan. Näin saadaan aikaan laaja-alaista arviointia. Menetelminä voidaan käyttää määrällisiä ja laadullisia menetelmiä sekaisin. (Vlasov ym. 2018, 36.)

Mukautuvuudella tarkoitetaan, että arvioinnin tavoitteet luodaan aina uudestaan sen hetkiseen tilanteeseen sopiviksi. Näin pyritään löytämään toiminnan vahvuudet ja kehittämiskohteet. Mukautuvuuteen liittyy myös prosessimaisuus. Prosessissa vuorovaikutus on suuressa osassa, näin arvioinnista saatua tietoa voidaan käyttää heti toiminnan kehittämiseen, vaikka arviointiprosessi olisikin vielä kesken. (Vlasov ym. 2018, 37.)

Läpinäkyvyys on oleellinen osa kehittävää arviointia. Jotta arviointi voisi olla luotettavaa, on toiminnan oltava läpinäkyvää. Läpinäkyvyyteen tulee panostaa huoltajien ja sidosryhmien kanssa. Arviointi on vaikeaa, jos ei tiedä tarkalleen, mitä toiminnassa tapahtuu. (Vlasov ym. 2018, 37.)

4.5 Varhaiskasvatuksen laatu

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen laatua, sillä ne määrittelevät kehykset kaikille varhaiskasvatuksen toimijoille yhtenäisen ja tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi. Laatu käsitteenä ei ole ihan yksinkertainen varhaiskasvatuksen kontekstissa. Laatua on alun perin alettu mitata teollisuudessa, jossa mitattiin tuotteiden laatua. Palveluiden laatu yhdistetään usein asiakastyytyvyyteen. Varhaiskasvatukseen laadun tutkimus on alun perin lähtenyt 1970-luvulla Yhdysvalloista ja Suomeen se on tullut 1990-luvulla. (Hujala ym. 2020a, 323.)

Laadun arvioinnista varhaiskasvatuksessa ollaan kahta mieltä. Toisten mielestä sitä ei voida mitata ja toisten mielestä laatua voidaan mitata vain tavoitteiden pohjalta. Nykypäivänä laadun arviointi on yksi tärkeimmistä osista varhaiskasvatusta ja vain laadun arvioinnin kautta voidaan kehittää toimintaa parempaan suuntaan. (Hujala ym. 2020a, 323.)

Laadun arvioinnilla saadaan varhaiskasvatuksen tavoitteet ja toteuttamistapa näkyviksi. Laadun arviointi antaa pohjan myös henkilöstön ammatillisuuden kehittämiseen. Vanhempien osallisuus myös korostuu laadun arvioinnin yhteydessä, kun he pääsevät arvioimaan toimintaa omasta näkökulmasta ja siten tuomaan kehitysideoita varhaiskasvatukseen ja näin ollen vaikuttamaan lapsensa päivään varhaiskasvatuksessa. Täytyy muistaa, että laadunarviointia tehdään aina vain kehittämisen näkökulmasta, ei luokitella hyviin ja huonoihin yksiköihin, sillä se lisäisi eriarvoistumiskehitystä. Arviointitulokset määrittyvät aina osin arvioijien mukaan, joten ne eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. On hyvä muistaa myös, että pelkkä arviointi ei muuta tilannetta paremmaksi vaan siihen täytyy aina liittyä kehittäminen. (Hujala ym. 2020a, 322.)

Laadukas varhaiskasvatus koostuu moniammatillisista tiimeistä sekä työyhteisöistä, jotka vastaavat kokonaisuutena eri-ikäisten lasten yksilöllisiin tuen, kasvatukseen ja hoidon tarpeisiin. Työyhteisössä tulee kunnioittaa jokaisen ammatillista osaamista ja sitä tulee hyödyntää koko varhaiskasvatusyksikön parhaaksi. Vuorovaikutus, joka on vahvuusperustaista, ratkaisukeskeistä sekä lasta arvostavaa ja kunnioittavaa, on laadukkaan varhaiskasvatuksen ydin. Kun puhutaan laadusta, voidaan summata, että laadukas hoito pitää sisällään

myös laadukkaan kasvatuksen ja opetuksen, saman voidaan sanoa toteutuvan myös toisinpäin. (Sandberg 2021, 24.)

Ahosen & Roosin (2019, 51) mukaan ”Varhaiskasvatuksen laadun määrittelee se, mitä arjessa tapahtuu ja miten hyvin nämä tapahtumat vastaavat toiminnalle asetettuja tavoitteita.” Päiväkodin toiminta on jo pitkään ollut suunnitelmallista ja tavoitteellista, mutta viime vuosina on alettu kiinnittämään huomiota entistä enemmän arviointiin. Arvioinnin tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen laatua sekä löytää toiminnasta kehittämiskohteet ja vahvuudet. (Ahonen & Roos 2019, 50–52.)

4.6 Kansainvälinen laadun arviointi

Kansainvälisesti varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin menetelmänä on käytetty ECERSiä (*The Early Childhood Environment Rating Scale*) ja siitä tehtyjä erilaisia mittareita, kuten ECERS-R ja ECERS-E, jotka tuovat esille kulttuurista riippumatta varhaiskasvatuksen tärkeitä arvoja ja periaatteita. (Hujala ym. 2020a, 325.) KARVI on julkaissut vuonna 2018 laatuindikaattorit, joiden avulla luodaan yhtenäinen pohja toiminnalle, mistä nousevat arvioinnin tavoitteet ja kehittämistarpeet. (Hujala ym. 2020a, 324.) KARVI sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä tehtävän laatia Suomen varhaiskasvatukseen arviointisuunnitelma ja kehittää arviointia. Tämän pohjalta on luotu edellä mainitut laatuindikaattorit ja nyt tekeillä on vielä Digitaalinen laadunarviointijärjestelmä, jonka on arvioitu valmistuvan vuonna 2023. (Digitaalisen laadunarviointijärjestelmän kehittäminen ja pilotointi s.a.) Luvussa 4.7 käsittelemme vielä kyseisiä indikaattoreita Touhula-päiväkotien näkökulmasta.

Haluamme tuoda esille eurooppalaista näkökulmaa laadun ja hyvinvoinnin indikaattoreiden kehittämisestä. Luvussa 2.7 varhaiskasvatuksen esimiestyöstä otimme esille Yhdysvaltojen, Suomen ja Venäjän osalta varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvatuksen esimiestyön tavoitteiden ja odotusten kasvun varhaiskasvatusjärjestelmästä riippumatta. Muun muassa säädösten lisääntymisen ja pedagogisen toimintakulttuurin muutosten myötä ei näitä kansainvälisiä indikaattoreita voida sivuuttaa suomalaisen varhaiskasvatuksen laadusta puhuttaessa varsinkin, kun suomalaiset varhaiskasvatuksen laadun indikaattorit pohjautuvat kansainväliseen tutkimustyöhön.

CARE-projekti (Curriculum Quality Analysis and Impact Review of European Early Childhood Education and Care), jonka tutkimuksessa Suomikin on ollut mukana, on kehittänyt laadun ja hyvinvoinnin indikaattorit, jotka perustuvat eri Euroopan maista kerättyyn tutkimustietoon maiden prioriteeteista arvioinnin ja valvonnan suhteen varhaiskasvatuksessa. CARE-projektin tarkoitus on ollut yhdistää useiden Euroopan maiden työryhmien tulokset kokonaisvaltaiseksi ja kulttuuriherkäksi viitekehyyksi varhaiskasvatuksen laadun ja tehokkuuden arvioinnille ja seurannalle ottaen huomioon lasten hyvinvointiin vaikuttavat tärkeät arvot, uskomukset ja huolenaiheet. CARE-projektin lähtökohtana on ollut kattava kehys varhaiskasvatuksen laadun ja lasten hyvinvoinnin perustasta. (Moser ym. 2017, 7.)

Moserin ym. (2017, 7) mukaan viitekehys on ohjannut tutkijoita indikaattorin laadinnassa katsomaan asiaa eri tasoilta. Laadua voidaan tarkastella muun muassa lapsen hyvinvoinnin, kasvattajien pedagogisen lähestymistavan, palveluntarjoajan ja varhaiskasvatuksen saavutettavuuden sekä lainsäädännön tasolla. Indikaattorit on mukautettu kulttuurieroihin CARE-hankkeeseen osallistuneiden Euroopan maiden välillä. Indikaattoreita voidaan pitää varhaiskasvatuksessa laadun lisääjinä niin lapsille, heidän perheilleen kuin yhteisölle ja yhteiskunnalle. Laadullisesti Moserin ym. (2017, 8) kuvaamat indikaattorit toimivat juuri itsearvioinnin tukena, ulkoisena laadun seurantana ja maiden välisissä vertailuarvioinneissa.

Moser ym. (2017, 9) mainitsevat artikkelissa laadun arviointia vaikeuttavan maiden väliset eroavaisuudet käsitteiden tulkinnassa muun muassa varhaiskasvatuksen, koulutuksen, pedagogiikan, kasvatuksen ja hoidon osalta. Jo pelkästään lasten hyvinvointi käsitteenä, joka on useamman varhaiskasvatuksen laadun mittari, voidaan nähdä koulutustavoitteena, kehitystavoitteena tai varhaiskasvatuksen tuloksena. Varhaiskasvatuksen laadun tutkiminen Euroopassa edellyttää kulttuurisensitiivisyyttä useilla yhteiskunnan tasoilla. Voimme päätellä tästä, että kulttuurikohtaiset arvot ja odotukset vaikuttavat paljon siihen, mitä laatu on ja kuinka sitä arvioidaan. Mielestämme tämä on tärkeä huomioida osana tämän päivän kulttuurisensitiivistä varhaiskasvatusta.

4.7 Varhaiskasvatuksen laatu Touhulassa

Touhula Merituulessa ja Merivirrassa varhaiskasvatuksen laatua seurataan kuukausittain perheille lähetettävillä asiakastyytyväisyyskyselyillä. Henkilöstölle on myös suunnattu oma henkilöstötyytyväisyyskysely. Lisäksi Touhula-päiväkodit kertoo Laaturaportissaan (2020, 11) käyttävänsä pedagogisen toiminnan arvioinnin pohjana KARVIN laatuindikaattoreita ja päiväkotien pedagogisen toiminnan arviointi tapahtuu Touhula Rytmin jaksojen mukaan neljännesvuosittain. (Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020, 9.)

Touhulassa pedagoginen arviointi tehdään kasvattajatiimeittäin sähköisellä lomakkeella. Arviointien tuloksia tutkitaan tiimeittäin, päiväkodeittain, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Ryhmien, päiväkotien ja koko organisaation pedagogista toimintaa kehitetään arviointien pohjalta. Lisäksi henkilöstölle järjestetään ammattitaitoa kehittävä koulutusta. (Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020, 11.) Kehittämämme arviointityökalu Kouvolan vasun ja Touhula Rytmin yhdistämiseen tukee hyvin Merituulessa ja Merivirrassa jo olemassa olevia arviointimenetelmiä.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyömme toteutustapaa, tarkoitusta ja tavoitetta sekä esittelemme työmme tilaajan ja kuvaamme arviointityökaluprosessin kulkua. Päätimme toteuttaa opinnäytetyömme toiminnallisena opinnäytetyönä, koska halusimme konkreettisen tuotteen ja hyödyn työstämme.

Opinnäytetyötämme ohjasivat Touhula-päiväkotien ja Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmien eroavaisuudet sekä ajatus siitä, miten voimme varmistaa kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman painotusalueiden toteutumisen yksityisen varhaiskasvatustyöyksikön arjessa. Näiden ajatusten ympärille lähdimme kehittämään arviointityökalua yhteistyössä tilaajan kanssa. Opinnäytetyömme aikataulu sijoittui lokakuun 2020 ja huhtikuun 2021 välille.

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toteutimme toiminnallisen opinnäytetyön. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on luoda jokin toiminnallinen tuotos ratkaisemalla jokin ongelma, kehittämällä jo alalla olevaa käytäntöä tai kuvailemalla prosessin etenemistä muun muassa analysoimalla sen vaiheita. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos voi olla esimerkiksi palvelu, tuote tai toimintatapa. Sen prosessissa painottuu käytännön osion toteuttamisen kuvaaminen sekä reflektointi, jotka pohjautuvat alan ammattiteoriaan. (Toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä 2020.)

Olimme itse yhteydessä Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajaan sekä Touhula-päiväkotien laatu- ja varhaiskasvatusjohtajaan, kun ideoimme työtämme. Heidän kanssaan yhteistyössä saimme sovittua Touhula Merituulta ja Merivirtaa hyödyttävän opinnäytetyöaiheen, jota lähdimme kehittämään syvemmin yhdessä Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajan kanssa.

Toiminnallisen opinnäytetyön raportoinnissa käsitellään niitä keinoja, joiden avulla on saavutettu konkreettinen tuotos, meidän tapauksessamme arviointityökalu (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51). Toiminnalliselle opinnäytetyölle on tyypillistä, että siinä käytetään tutkimuskäytäntöjä hieman väljemmässä merkityksessä. Työ keskittyy selvitykseen, jossa opinnäytetyössä halutaan toteuttaa tuote kohderyhmälähtöisesti. Tässä tilanteessa kartoitetaan tilaajan toiveet ja kohderyhmän tarpeet. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–57.) Tietoa toiminnalliseen opinnäytetyöhön voidaan kerätä haastattelemalla asiantuntijoita konsultoiden, jolloin kerättyä tietoa voidaan käyttää opinnäytetyössä päättelyn ja argumentoinnin tukena. Tällöin se tuo myös syvyyttä opinnäytetyössä käytyyn teoreettiseen keskusteluun. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57–58.)

Työssämme olemme keränneet tietoa itse perehtymällä Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Touhula-päiväkotien pedagogiseen vuosisuunnitelman, Touhula Rytmiin. Olemme olleet yhteydessä myös Kouvolan kaupunkiin, koska käytämme kaupungin vasua, jotta saamme tilaajaa hyödyttävän arviointityökalun luotua. Tilaajan kanssa olemme pitäneet palaverieita ja vaihtaneet sähköposteja tiiviiseen tahtiin, sillä toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohtana on kartoittaa tilaajan toiveet ja tarpeet sekä pyrkiä vastaamaan

niihin mahdollisimman hyvin. Tilaajan kanssa on keskusteltu myös siitä, voimako kartoittaa henkilöstön ja erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien toiveita ja tarpeita arviointityökalun käyttöä koskien.

5.2 Tilaajan kuvaus

Toimeksiantajamme on Touhula Merituuli ja Merivirta Kouvolasta. Molemmissa päiväkodeissa on lähes samanlainen ryhmä- ja henkilöstörakenne. Molemmissa päiväkodeissa on noin 70 lasta varhaiskasvatuksessa. Kasvatusvastuullisten (päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajat) lisäksi molemmissa päiväkodeissa työskentelee päiväkotiapulainen. Molemmat päiväkodit ovat auki 7–17 välillä.

Merituulella ja Merivirrassa on neljä lapsiryhmää. Laivassa (ns. pienten puoli) on kaksi ryhmää, Kultahiput ovat alle kolmevuotiaita ja Kristallit ovat 3–4-vuotiaita. Laivan puolella työskentelee molemmissa ryhmissä varhaiskasvatuksen opettaja sekä kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Molemmat ryhmät toteuttavat päivittäin pienryhmätoimintaa kolmella ryhmällä. Majakassa (ns. isojen puoli) toimii viisivuotiaiden Rubiiniryhmä sekä esiopetusryhmä Timantit. Rubiiniryhmän henkilöstössä on yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Timanttien esiopetusryhmässä on kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa sekä yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Merivirran esiopetusryhmä on tällä toimintakaudella pienempi ja siellä työskentelee yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Majakan puolellakin kasvattajat toteuttavat pienryhmätoimintaa Laivan ryhmien tapaan kolmessa tai kahdessa pienryhmässä lapsiryhmän rakenteesta riippuen.

Touhula-päiväkodit on koko Suomen laajuinen päiväkotiketju. Päiväkodeissa pedagoginen toiminta painottuu joko liikunta-, seikkailu-, kieli-, tiede-, taide- tai luontoteemaan. Päiväkotien teemat sijoittuvat Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman (2018) oppimisen alueisiin. Touhula-päiväkodeilla on käytössä Touhulan Rytmi, joka on toimintaa ohjaava pedagoginen vuosisuunnitelma ja se pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päiväkotien teemat eivät vaikuta Touhula Rytmin sisältöön, mutta Rytmi varmis-

taa sen, että oppimisen alueet tulevat joka tapauksessa huomioiduiksi. Jokaiselta päiväkodilta vaaditaan kuitenkin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa päiväkodin teeman näkyvyyttä päivittäin.

5.3 Tarkoitus ja tavoite

Aikaisemmat tutkimukset ja artikkelit vahvistivat näkemystämme siitä, että arviointityökalua oikeasti kaivataan ja se tulisi tukemaan varhaiskasvatuksen laadukasta kasvatus-, opetus- ja hoitotyötä. Tätä puolsi myös oman tilaajamme toteuttama Touhulan Rytmin pedagoginen arviointi, jonka rinnalla kulkevaa Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista tulee arvioida eroavien kohtien osalta. Nykyinen uudistunut varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman velvoittavuus olivat tärkeässä osassa opinnäytetyötämme. Lisäksi arviointi kuuluu tähän hyvin vahvasti, kuten jo aikaisemmin työmme teoreettisessa viitekehyksessä toimme esille. Aiheen tuoreus vaikutti siihen, että tutkimustietoa tästä aiheesta ei juurikaan vielä ollut saatavilla.

Työmme tarkoituksena oli tuottaa arviointityökalu Kouvolan Touhula-päiväkoille, jonka avulla pystytään seuraamaan Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöjen toteutumista Touhulassa, Touhulan oman pedagogisen vuosikellon eli Touhula Rytmin ohella. Tavoitteenamme oli helppokäyttöinen ja nopea arviointimenetelmä, jonka avulla on vaivatonta kehittää ryhmän toiminnan pedagogista sisältöä.

Tämä meidän suunnittelemamme arviointityökalu tukee Touhulan nykyistä arviointimenetelmää kokoamalla Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman ja Touhula-päiväkodin pedagogisen vuosisuunnitelman eroavaisuudet arvioinnin kohteeksi, jolloin se varmistaa muun muassa Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman painotusten toteutumisen myös yksityisen päiväkodin arjessa. Tilaajan kanssa sovimme, että nostamme eroavaisuudet esille ja opinnäytetyömme tukee niiden toteutumisen arviointia.

Uudistunut varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatusyksiköitä toiminnan arviointiin. Tämä arviointityökalu tukee erityisesti Kouvolan Touhula-päiväkotien esimiestyötä ja näin yksityinen päiväkotiki pystyy varmentamaan jatkossa

helpommin Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toteutumisen. Hyödynsaajina ovat siis varhaiskasvatuksen henkilöstö ja lisäksi varhaiskasvatuksessa olevat lapset ja heidän perheensä Kouvolan kaupunkia unohtamatta.

5.4 Ideointi, suunnittelu ja toteutus

Lähestyimme lokakuussa itse tilaajaamme Touhula-päiväkoteja tiedustellen olisiko heillä varhaiskasvatuksen kehittämisen kohdetta. Opinnäytetyömme idea kumpusi Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajalta, jonka jälkeen aihe vielä varmistettiin yrityksen laatu- ja varhaiskasvatusjohtajalta. Aloitimme yhteiset ideointipalaverit Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajan kanssa marraskuussa sähköpostitse ja puhelimitse. Osallistuimme marraskuun lopussa suunnitelmaseminaariin. Tilaajan kanssa tehdyn kuukauden mittaisen tiiviin yhteistyön tuloksena saimme opinnäytetyöllemme tutkimusluvan Touhulalta sekä ohjaavalta opettajalta 18.12.2020.

Aloitimme teoratiedon keräämisen heti tutkimusluvan saatuaamme. Tätä prosessia helpotti suuresti jo aikaisempi tietomme sekä vankka työkokemuksemme varhaiskasvatuksen parissa. Koimme teoreettisen viitekehyksen luomisen avartavana ja uusia näkökulmia tuovana tekijänä. Teoratiedon jäsentäminen oli kuitenkin haastavaa, koska aiheena varhaiskasvatus on laaja ja monipuolinen. Varhaiskasvatuksen tietoperusta linkittyy monipuolisesti eri aihealueisiin, jonka vuoksi teoria helposti toistaa itseään. Teoratiedon jäsentelyn ohella aloimme suunnitella arviointityökalun toteutusta.

Arviointityökalun suunnittelun aloitimme tammikuussa tutustumalla Touhulan pedagogiseen vuosisuunnitelmaan ja Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin tarkemmin. Tilaajan toiveiden mukaan kartoitimme Touhulan pedagogisen Rytmin ja Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia, jonka jälkeen nostimme kehitettävät, painotettavat ja arvioitavat osat Touhulan rytmin rinnalle, omaksi arviointityökalukseksi. Touhulan Rytmin lisäksi hyödynsimme muita Touhulan asiakirjoja ja ohjeita koskien muun muassa henkilöstömitoitusta ja koulutusohjeistuk-

sia. Tämä onnistui tekemällä avointa ja rakentavaa yhteistyötä Kouvolan Touhula-päiväkotien johtajan kanssa, jolloin lopputuloksena syntyi yhteisesti kehitetty tuotos.

Kehittelimme saamiemme materiaalien pohjalta raakaversioiden tulevasta arviointityökalusta, jota kävimme esittelemässä Merituulen ja Merivirran päiväkotien johtajalle helmikuun alussa. Keskustelimme hänen toiveistaan eli muun muassa siitä, millaisessa muodossa hän toivoisi työkalun olevan ja kuinka hän on ajatellut sitä käytettävän. Päiväkodin johtaja nosti esille, että hänen johtamissaan päiväkodeissa toimivat viikoittain varhaiskasvatuksen opettajien pedagogiset palaverit, joissa olisi tarkoitus käsitellä myös näitä arviointityökalusta nousevia eroavaisuuksia. Hän toivoi, että tämän arviointityökalun myötä henkilöstö pystyisi huolehtimaan Touhula Rytmin ohella myös Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisesta. Päiväkodin johtaja korosti, että esittelemämme raakaversioiden Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman painotusalueiden mukainen jaottelu teki arviointityökalusta selkeän ja helppolukuisen. Lähdimme jatkokehittämään arvioinnin sijoittumista toimintakaudelle ja tarkentamaan arviointityökalun sisältöä tämän pohjalta.

Osallistuimme helmikuun aikana Touhulan Rytmin jaksoarviointeihin havainnoimalla Touhulan henkilöstön neljännesvuosittain tapahtuvaa pedagogisen toiminnan arviointia Merituulella ja Merivirrassa. Nämä havainnointikerrat vahvistivat käsitystämme siitä, että henkilöstö kaipaa nopeaa ja helppokäyttöistä arviointityökalua, kuten itsekin jo alun perin ajattelimme. Havainnoimalla tämänhetkistä henkilöstön Webropol-arvioinnin täyttöä pohdimme pitkään arviointityökalun muotoa ja vielä helmikuun aikana emme olleet saaneet varmuutta siitä, toteutammeko arviointityökalun Excel-muodossa vai voitaisiinko se mahdollisesti toteuttaa Webropolissa, sähköisenä kyselynä. Henkilöstön mielipidettä kysyttäessä vastaus oli yksiselitteinen: muodolla ei ole väliä, kunhan on toimiva.

Arviointityökalua esittelemme tarkemmin omassa luvussaan 5.6. Annoimme arviointityökalun Merituulen ja Merivirran tiimeille tutustuttavaksi ja samalla pyysimme heitä antamaan siitä meille palautetta, jotta pystyimme kehittämään työkalua vielä käyttäjäystävällisemmäksi. Työntekijöiden palaute oli hyvin yksi-

mielistä. He kokivat, että kehittämämme arviointityökalu tulee todelliseen tarpeeseen ja helpottaa molempien päiväkotien työtä juuri Kouvolan vasun seuraamisessa ja noudattamisessa. Arviointityökalu koettiin selkeäksi ja helppoluokiseksi.

Saamamme palautteen perusteella päätimme vielä luoda arviointityökalun yhteyteen selkeän käyttöohjeen, josta selviää lomakkeen täytön idea ja arviointiaikataulu sekä tärkeät huomioitavat päivämäärät, kuten esimerkiksi energiansäästöviikko. Kyseinen tärkeiden päivämäärien merkitseminen on koettu Merituulella ja Merivirrassa tärkeänä ja työtä helpottavana seikkana. Päädyimme palautteen perusteella jättämään myös enemmän tilaa kasvattajien omalle kirjaamiselle, koska eri ikäisten lasten ryhmissä asiat toteutuvat hyvin eri tavoin. Suunnittelemamme arviointityökalu ei varsinaisesti koske Merituulen ja Merivirran esiopetusryhmiä, sillä ne noudattavat perusopetuksen opetussuunnitelmaa, mutta ryhmien kasvattajilta saadun palautteen mukaan he kokevat, että arviointityökalua pystytään soveltamaan esiopetusajan ulkopuolella, kuten he tekevät Touhula Rytminkin osalta.

Olimme vielä arviointityökalun viimeistelyvaiheessa yhteydessä Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuspäällikköön sekä Touhulan varhaiskasvatus- ja laatujohtajaan koskien molempien osapuolten olemassa olevien dokumenttien kansienlehtien kuvien käyttöä omassa työssämme arviointityökalun nimiölehdellä. Molemmat osapuolet antoivat sähköpostitse hyväksynnän edellä mainittujen asiakirjojen logojen käyttöön. Näin pääsimme luomaan arviointityökalusta tyylikkään ja selkeän kokonaisuuden.

5.5 Eettisyys

Pyrimme toteuttamaan koko opinnäytetyöprosessin ajan hyvää tieteellistä käytäntöä. Luotettavuutta osoitimme esimerkiksi tulemalla tapaamisiin sovitusti ja ajoissa sekä pitämällä huolen työmme läpinäkyvyydestä, jotta tilaajalla oli mahdollisuus osallistua kehittämiseen. Olimme tarkkoina kaikkien julkaistavien asioiden oikeellisuudesta sekä olimme avoimia käyttämistämme lähteistä ja viittasimme niihin sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

Julkaisuissamme arvostamme muiden töitä ja töiden tuloksia. Emme keränneet henkilötietoja tai muita arkaluontoisia tietoja. Lähdekirjallisuudessa käytimme mahdollisimman tuoreita tietolähteitä sekä huolehdimme tarkasta lähdeviittaamisesta.

Työn eettisyyttä tukee Kouvolan Touhula-päiväkotien henkilöstön kanssa käyty keskustelu arviointityökalun käyttökokemusten näkökulmasta. Olemme pyrkineet huomioimaan Merituulen ja Merivirran jokaisen tiimin mielipiteet ja kartoitimmekin niitä osallistumalla tiimipalaveriiniin, Rytmin päätösarviointeihin, kuten jo aikaisemmin kuvasimme sekä keskustelemalla yhteisesti ja yksilöllisesti eri kasvattajien kanssa kehittämämme arviointityökalun onnistumisesta. Keräsimme myös palautetta henkilöstöltä ja erityisesti varhaiskasvatuksen opettajilta ja tilaajaltamme.

Kehittämämme arviointityökalu puolestaan tukee Merituulen ja Merivirran yhteistyön eettisyyttä Kouvolan kaupunkia kohtaan, sillä se lisää Kouvolan päiväkotien toiminnan läpinäkyvyyttä ja nostaa esille Touhulan arvostuksen yhteistyön näkökulmasta palveluntuottajana. Arviointityökalun luotettavuutta puoltaa Touhula-päiväkotien pedagogisen toimintasuunnitelman Touhula Rytmin noudattaminen, sillä monilta osin Kouvolan kaupungin vasu ja Rytmii kohtaavat. Voimme todeta, että mikäli henkilöstö noudattaa omassa työssään Touhulan Rytmii, voidaan Kouvolan vasun painotusalueiden toteutuminen katsoa onnistuneeksi. Mielestämme vastuu arviointityökalun käytön, Touhula Rytmin ja Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisesta on pedagogiikan johtamisessa ja sen myötä jaetussa johtajuudessa.

Eettisyyttä ja arviointityökalun luotettavuutta lisää myös se, että arviointityökaluun pyrimme kirjaamaan vain itse havaitsemiamme, kirjoitettuja toimintatapoja. Emme lisänneet siihen esimerkiksi henkilöstön puheiden perusteella asioita, kuten ”kyllä meillä tehdään näin” tai ”tämä toteutuu”, vaan jätimme selkeästi ne kohdat tyhjiksi, joihin vastaavuutta emme löytäneet. Näin henkilöstö voi itse kirjata tiimeittäin ko. asiat arviointityökaluun.

5.6 Arviointityökalun esittely

Lähdimme kehittämään arviointityökalua Excel -taulukkoon. Aluksi etsimme Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelmasta Kouvolan kaupungin omat pedagogiset painotukset, jotka listasimme Kouvolan vasun määrittelemien otsikoiden alle. Nämä otsikot ovat Pedagogisuuteen perustuva, Vanhemmuutta vaaliva, Luontoa lähestyvä, Lasta liikuttava ja Kulttuuriin kutsuva. Seuraavaksi lähdimme läpikäymään Touhula Rytmiä ja muita Touhula-päiväkotien asiakirjoja ja etsimme niistä yhtäläisyyksiä, jotka kirjasimme vastaavaan kohtaan. Mikäli emme löytäneet mitään mainintaa asiasta, jätimme ruudun tyhjäksi. Tämä kertoo henkilöstölle arvioinnissa, että suoraa vastaavuutta ei löydy, joten se on huomioitava muulla tavoin toiminnassa. Ruutuun voi kirjata toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi.

Näiden ruutujen viereen teimme sarakkeet arvioinnille (Kuva 3). Arviointia suoritetaan samassa tahdissa kuin Touhula Rytmin arviointia, eli neljännesvuosittain. Arviointi tapahtuu rasti ruutuun menetelmällä, mikäli tavoitteeseen on päästy tai se on muulla tavoin huomioitu toiminnassa. Näin selkeästi näkee heti, arvioinnin alkaessa, mitkä kohdat eivät ole vielä täyttyneet. Kun kaikki kohdat on rastittu, voidaan sanoa, että kaikki Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman sisältämät tavoitteet on saavutettu. Yhtä kaavaketta voi käyttää kaksi toimintakautta, jotta pystyy vertailemaan toimintaa myös edelliseen kauteen. Mikäli arviointia haluaa tehdä sähköisesti, on kaavake helppo täyttää myös suoraan Excelissä. Lisäksi Excel-muoto mahdollistaa arviointityökalun päivittämisen, mikäli Touhula Rytmiin tulee muutoksia uuden toimintakauden alkaessa.

Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
		2021-2022				2022-2023			
Pedagogisuuteen perustuva		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Pedagogista johtamista vahvistetaan. Jaettu pedagoginen johtajuus ja toiminnan jatkuva arviointi ovat perustana toiminta kulttuurin kehittämiselle.	Ryhmäsuunnitelma laaditaan toimintakaudeksi kerrallaan. Sitä täytetään viikoittain tiimipalavereiden yhteydessä ja siihen kirjataan myös arviointia tiimin ja ryhmän toiminnan kehittämisestä. (Konttinen 2020b, 1.)								
Jokainen työntekijä kantaa oman tehtävänsä mukaisen vastuun varhaiskasvatuksen toiminnan laadusta ja sitoutumisesta yhteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.	Työntekijät sitoutuvat ryhmäsuunnitelmassa toimimaan yhteisen sopimuksen mukaan (Konttinen 2020b, 2).								
Varhaiskasvatyksiköissä tulee olla selkeät johtajuuden rakenteet ja vastuunjako, jotka lisäävät henkilöstön osallisuutta ja vaikuttamista sekä sitoutumista toimintakulttuurin kehittämiseen.	Varhaiskasvatyksiköissä on selkeät tehtäväkuvaukset ja johtamisen rakenteet sekä vastuunjako henkilöstön kesken (Ojala 2019abc).								

Kuva 3. Arviointityökalu (Rantala & Änäkäinen 2021, 3).

Näihin alla mainittuihin kohtiin emme löytäneet suoraa vastaavuutta meille osoitetuista Touhulan asiakirjoista. Työntekijöiden kanssa keskustellessamme kävi ilmi, että näistä ”tyhjäksi jätetyistä” kohdistakin suuri osa toteutuu arjen toiminnassa, joten arviointityökalu tulee tekemään näiltä osin tavoitteellisen toiminnan toteutuksen näkyväksi. Tätä arviointityökalua täyttämällä yksityinen päiväkotitoiminta voi myös osoittaa Kouvolan kaupungille, kuinka heidän varhaiskasvatussuunnitelmaansa toteutetaan Touhulan oman pedagogisen vuosisuunnitelman rinnalla.

Vanhemmuutta vaaliva

- Kasvatus- ja opetushenkilöstöä koulutetaan perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön
- Varhaiskasvatus on mukana vanhempien vertaisryhmien ohjaamisessa ja järjestämisessä (esim. Perhevapaalta työelämään -ryhmä, neuvolan vauva-vanhempi –ryhmät ja suomen kielen opetus maahanmuuttaja äideille)

Luontoa lähestyvä

- Varhaiskasvatussyksiköissä toteutetaan ympäristökasvatussuunnitelmia
- Oppimisympäristöjä vahvistetaan ja monipuolistetaan esim. kaupunkiviljelemillä
- Ympäristökasvatuksen edistämisen ja kehittämisen tukena toimii ympäristökasvattaja
- Varhaiskasvatuksessa osallistutaan Siisti Siti ja energiansäästöviikko – tapahtumiin

Lasta liikuttava

- Kouvolan varhaiskasvatuksessa kehitetään lasten liikkumista Ilo kasvaa liikkuen – ohjelman mukaisesti (nykytilan arviointi, pienet askelten kehittämistoiminta)

Kulttuuriin kutsuva

- Varhaiskasvatuksessa toimii Pikku-Lennokkiin liittyvä kulttuurikasvatuksen yhteyshenkilöiden verkosto
- Pikku-Lennokki – varhaiskasvatuksen kulttuuripolku luo mahdollisuuksia rikastuttaa varhaiskasvatuksen toimintaa kulttuuripalvelujen ja eri kulttuurintuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä

6 JOHTOPÄÄTÖKSET SEKÄ JATKOTUTKIMUS- JA KEHITTÄMISIDEAT

Johtopäätöksenä voimme todeta, että Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma sekä Touhulan materiaalit (Touhula Rytmii, Touhula ryhmäsuunnitelma, Touhula Rytmipolku ja Peruspedagogiikka Touhulassa) kohtaavat monilta osin. Ajatuksemme mukaan työkalun käytön valvominen on esimiehen ja itse käyttö puolestaan on varhaiskasvatuksen opettajien ja sitä myötä tiimien

vastuulla. Koemme, että onnistuimme luomaan helpon ja arkea tukevan sekä nopean työkalun kasvattajien työn tueksi, tätä puoltaa myös henkilöstöltä saamamme palaute. Yleisenä johtopäätöksenä voimme todeta, että mikäli henkilöstö noudattaa Touhula Rytmiä, myös Kouvolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman osa-alueet pitkälti toteutuvat ja muilta osin tämä arviointityökalu nostaa esille Rytmistä puuttuvat osa-alueet.

Toteuttamaamme arviointityökalua voitaisiin myös mielestämme jatkossa kehittää muun muassa tilaajamme Touhula-päiväkotien muiden yksiköiden käytettäväksi. Lisäksi voisi olla hyödyllistä tutkia arviointityökalun käyttökokemuksia pidemmällä tähtäimellä. Esiopetusryhmiltä saamamme palautteen perusteella jäimme pohtimaan, olisiko hyödyllistä jatkokehittää suunnittelemaamme arviointityökalua tukemaan myös esiopetusryhmän kasvattajien pedagogista suunnittelu- ja arviointityötä tuomalla Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma sekä Touhula Rytmi perusopetuksen esiopetussuunnitelman rinnalle. Tällä hetkellä Merituulen ja Merivirran esiopetusaika on neljä tuntia päivässä, jonka aikana perusopetuksen esiopetussuunnitelma on velvoittava asiakirja. Varhaiskasvatussuunnitelmaa noudatetaan vain esiopetusajan ulkopuolella, siksi esiopetusryhmä ei ole varsinainen hyödynsaajakohde arviointityökalullemme.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli todella mielenkiintoista ja lisäsi omaa pedagogista osaamistamme sekä ajatteluamme. Varhaiskasvatus on aina ollut lähellä sydäntämme ja koimme toiminnallisen opinnäytetyömme aiheen konkreettisen tarpeen merkityksellisenä oman osaamisemme kehittymisen kannalta.

Mielestämme löysimme arviointityökalun toteuttamiseen toimivan ratkaisun. Tätä puoltaa myös henkilöstöltä saatu palaute. Koimme hyödylliseksi jalkautua tilaajan henkilöstön pariin, jolloin saimme konkreettista ja mahdollisimman totuudenmukaista näkökulmaa opinnäytetyötämme ajatellen, kuten jo arviointityökalun toteutusta kuvatessamme toimme esille.

Opinnäytetyömme opetti meille yhteistyötaitoja. Opimme erityisesti yksityisen varhaiskasvatusyksikön työskentelytavoista sekä kunnan kanssa tehtävän yh-

teistyön merkityksestä. Arviointityökalun kehittäminen toi meidät erityisen vahvasti tietoisiksi siitä, miten merkittävää arviointi ja tavoitteellinen työskentely on, oli sitten kyse minkä tahansa asian tai toiminnan kehittämisestä. Opinnäytetyömme vahvisti meidän omia ajatuksiamme pedagogiikan arvioinnin ja kehittämisen merkityksestä varhaiskasvatuksen ammattilaisina. Pedagogiikan toteutumisen tärkeyttä varhaiskasvatuksen arjen kaikissa toiminnoissa ei voida liikaa korostaa.

Yhteistyö Touhulan kanssa on ollut sujuvaa. Merituulen ja Merivirran johtajan kanssa on ollut helppo kommunikoida, hän on vastannut esittämiimme kysymyksiin viipymättä. Lisäksi Helin sosionomiopintoihin liittyvä johtamisen ja kehittämisen harjoittelu Touhula Merituulella ja Merivirrassa päiväkodin johtajan ohjauksessa on vahvistanut sidettä tilaajan kanssa ja Heli onkin toiminut yhteyshenkilönä opinnäytetyöhömmme liittyen. Jaanan johtamisen ja kehittämisen harjoittelupaikka oli Kouvolan kaupunki, joka mahdollisti sitä kautta muun muassa arviointityökaluun tarkennettavien teemajaksojen helpon selvittämisen.

Olemme tyytyväisiä, että opintoihimme liittyvä viimeinen harjoittelumme sijoitui tämän opinnäytetyön tekemisen yhteyteen, sillä harjoittelut tukivat omaa oppimistamme sekä opinnäytetyön toteutumista. Yhteistyö tilaajan kanssa oli sujuvaa ja koimme lähestymisen täten helppona ja luonnollisena. Harjoittelupaikkamme antoivat meille uusia ja monipuolisia näkökulmia opinnäytetyötämme ajatellen.

Meidän opinnäytetyön tekijöiden yhteistyö on ollut mutkatonta. Olemme kannustaneet toinen toisiamme ja yhteistyö on ollut motivoitunutta, kun vastamme yhteisestä työstä. Meillä on opinnoissamme ollut alusta asti lähes yhtenevät tavoitteet ja yhteisen opinnäytetyön tekeminen tuntui luontevalta ratkaisulta. Yhteistyötämme puolsi myös ammatilliset taustamme, sillä olemme työskennelleet varhaiskasvatuksen lastenhoitajina yli kymmenen vuoden ajan. Myös perhetilanteemme oli hyvin samankaltainen, joten opinnäytetyön tekemisen aikataulutukset sujui hyvin.

Päädyimme kysymään Touhulaa tilaajaksemme, koska Heli työskentelee kyseissä organisaatioissa. Jaana puolestaan halusi perehtyä pitkän kunnallisen uransa ohella yksityisen palveluntuottajan toimintatapoihin. Opinnäytetyömme

alkuperäinen idea arviointityökalun sisällöstä muokkautui tilaajan toiveesta ja yhteinen aihe työllemme syntyi nopeasti. Emme kohdanneet työssämme varsinaisia vastoinkäymisiä.

Koemme, että palautteen ja käyttäjien kokemukset arviointityökalusta olisi voinut selvittää esimerkiksi kyselyn muodossa, jolloin olisimme saaneet kenties yksilöllisempää tietoa arviointityökalusta saatuun kokemukseen. Olisimme myös voineet varata opinnäytetyön tekemiselle pidemmän ajan, mikä olisi tällöin tukenut tutkimuksellista näkökulmaa paremmin. Lisäksi opinnäytetyön suunnitelmassamme olimme kaavailleet toisen alan opiskelijaa tekemään suunnittelemastamme arviointityökalusta sovelluksen puhelimella tai tietokoneella käytettäväksi. Tämä ei harmiksemme toteutunut, joten koemme, että esimerkiksi vastaavanlaisen sovelluksen kehittäminen voisi olla nyt digitaalisena aikana hyvinkin oleellista.

”Se (arviointityökalu) on kyl tosi nopee sitte täyttää, ku siinä on kyl ne raksit, et sit vaa laittaa, et check, check... siin saa sellasen nopeen niinku silmäyksen siihen, eikä tarvi alkaa plärää koko sitä vasuu (kaupungin).”

LÄHTEET

Ahonen, L. & Roos, P. 2019. Iloa ja oivalluksia! Pedagogiikan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Kustantaja: Ahonen, L. & Roos, P.

Digitaalisen laadunarviointijärjestelmän kehittäminen ja pilotointi. s.a. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://karvi.fi/varhaiskasvatus/ajankohtaista-varhaiskasvatuksesta/> [viitattu 19.3.2021].

Hujala, E., Fonsén, E. & Vlasov, J. 2020a. Varhaiskasvatuksen laadun arviointi ja pedagoginen kehittäminen. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus. 321–335.

Hujala, E., Heikka, J. & Halttunen, L. 2020b. Johtajuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus. 294–309.

!hmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma 2019. Päivitetty 1.8.2019. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2019/06/Kouvolan_varhaiskasvatussuunnitelma_010819_alkaen.pdf [viitattu 18.3.2021].

Kielitoimiston sanakirja 2020a. Kotimaisten kieltenkeskus ja Kielikone Oy. Inklusio. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/#/inkluisio?searchMode=all> [viitattu 7.3.2021].

Kielitoimiston sanakirja 2020b. Kotimaisten kieltenkeskus ja Kielikone Oy. Arki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/#/arki?searchMode=all> [viitattu 17.12.2020].

Koivunen, P.-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Konttinen, K. 2019. Peruspedagogiikka Touhulassa. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Konttinen, K. 2020a. Peruspedagogiikka Touhulassa. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Konttinen, K. 2020b. Touhulan Ryhmäsuunnitelma. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Korhonen, R. 2018. Varhainen tuki lapsen kasvu- ja oppimisprosessissa. Teoksessa: Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (toim.) Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita. 235–286.

Kronqvist, E.-L. 2020. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. 5. uudistettu painos. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 10–28.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.

Laaturaportti Touhula-päiväkodit 2020. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://touhula.fi/wp-content/uploads/2020/03/touhulan-laaturaportti-2020.pdf> [viitattu 4.3.2020].

Mikkola, A., Repo, L., Vlasov, J., Paananen, M. & Mattila, V. 2017. Varhaiskasvatuksen arvioinnin nykytila. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisut 22:2017. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2017/10/KARVI_2217.pdf [viitattu 19.3.2021].

Moser, T., Leseman, P., Melhuish, E., Broekhuizen, M. & Slot, P. 2017. European Framework of Quality and Wellbeing Indicators. PDF-dokumentti. Saatavissa: file:///C:/Users/ACER/Downloads/D6_3_CARE_Framework_of_Quality_and_Wellbeing_Indicators.pdf [viitattu 7.3.2021].

Ojala, A. 2019. Päiväkodin johtajan tehtäväkuvaus. Touhula päiväkodit. Moniste.

Parrila, S. & Fonsén, E. 2016. Arviointimenetelmien kehittäminen ja käyttöönotto. Teoksessa Parrila, S. & Fonsén, E. (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä: PS-kustannus. 91–114.

Päiväkodin palvelusetelin sääntökirja. 2020. Kouvola kaupunki. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2020/04/Paivakodin_palvelusetelin_saantokirja_1.8.2020.pdf [viitattu 31.3.2021].

Sandberg, E. 2021. Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Soukainen, U. 2017. Laatu työ ja kehittävän työotteen omaksuminen. Teoksessa Parrila, S. & Fonsén, E. (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä: PS-kustannus. 169–187.

Subjektiivinen oikeus. s.a. Vernerinet. Selkosivut. Saatavissa: <https://verneri.net/selko/verkko-kerttu/subjektiivinen-oikeus/> [viitattu 3.4.2021].

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tanhua-Piiroinen, E., Viteli, J., Syvänen, A., Vuorio, J., Hintikka, K. A., Sairanen, H. 2016. Perusopetuksen oppimisympäristöjen digitalisaation nykytilanne ja opettajien valmiudet hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä. Valtioneuvoston kanslia. PDF-dokumentti. Päivitetty 3.5.2016. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79573/perusopetuksen%20oppimisymp%c3%a4rist%c3%b6jen%20digitalisaation%20nykytilanne.pdf?sequence=1> [viitattu 22.3.2021].

Tieteen termipankki. 2015. Päivitetty 25.2.2015. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:pedagogiikka> [viitattu 1.3.2021].

Toiminallisen opinnäytetyön erityispiirteitä. 2020. Metropolia. WWW-dokumentti. Päivitetty 25.4.2020. Saatavissa: <https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=57182852> [viitattu 23.3.2021].

Touhula Rytmi – Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021. Merituuli & Merivirta perehdytyskansio.

University of South-Eastern Norway. s.a. Thomas Moser. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.usn.no/english/about/contact-us/employees/thomas-moser> [viitattu 23.3.2021].

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen. 2018. e-Perusteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1291828> [viitattu 20.11.2020].

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf [viitattu 26.9.2020].

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vlasov, J. & Repo, L. 2018. Varhaiskasvatuksen kansallisen laadunarvioinnin kehittämisestä. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Videoleike. 8.1.2018. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=a0gO8jxUvLk> [viitattu 19.3.2021].

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 24:2018. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2018/10/KARVI_2418.pdf [viitattu 19.3.2021].

Weckström, E. 2021. Etävarhaiskasvatusta poikkeusoloissa. Teoksessa Lund, V. & Väliäho, P. (toim.) Uudet tuulet – varhaiskasvatus matkalle tulevaisuuteen. Laurea-julkaisut 162. Laurea-ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-609-9> [viitattu 30.3.2021].

ARVIOINTITYÖKALU

Kouvola[®]
VARHAISKASVATUS

!hmeen hieno
Kouvolan
varhaiskasvatus-
suunnitelma
1.8.2019

Touhula Rytmi –
Pedagoginen vuosisuunnitelma
2020-2021

ARVIOINTITYÖKALU Kouvolan Vasu & Touhula

Tämä arviointityökalu on tarkoitettu sinulle, Merituulen ja Merivirran kasvattaja. Tämän on tarkoitus helpottaa työtäsi Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman noudattamisessa varsinaisen Touhula Rytmien rinnalla. Touhula Rytmien toimintavuosi on jaettu neljään kolmen kuukauden mittaiseen jaksoon ja tätä arviointityökalua täytät Touhulan jaksoarviointien yhteydessä. Arviointityökalua on tarkoitus täyttää koko toimintakauden ajan eikä se ole sidottu Rytmien tapaan tietyille kuukausille. Tähän alle on kuitenkin koottu tärkeitä ajankohtia sekä vinkkejä Kouvolan kaupungin painottamista tapahtumista ja niihin osallistumisesta.

Arviointityökalua voit täyttää parhaalla katsomallasi tavalla. Nopeimmillaan ja yksikertaisimmillaan se on tarkoitus täyttää ”rasti ruutuun” -periaatteella. Arvioitavien kohtien alle on jätetty ruutuihin tilaa, joihin voit halutessasi kirjata, kuinka tavoite on toteutunut. Toimintakauden aikana arviointia on helppo seurata ja sitä voidaan peilata myös kahden toimintakauden ajan. Mikäli Touhula Rytmien tulee muutoksia toimintakauden vaihtuessa, löydät tämän saman lomakkeen sähköisessä Excel-muodossa ja pääset tekemään tarvittavat muutokset lomakkeeseen.

- Energiansäästöviikko viikko 41, voit ilmoittautua mukaan www.motiva.fi.
- Siisti Siti - on Kouvolan kaupungin oma siisteyskampanja. Kampanjan aktiivisin kausi keskittyy toukokuulle, mutta toimintaa voi järjestää ympäri vuoden. Ilmoittaudu mukaan <https://www.kouvola.fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto-ja-ymparisto/ymparistoohjelma/siisti-siti/>.

Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
Pedagogisuuteen perustuva		2021-2022				2022-2023			
		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Pedagogista johtamista vahvistetaan. Jaettu pedagoginen johtajuus ja toiminnan jatkuva arviointi ovat perustana toiminta kulttuurin kehittämiseksi.	Ryhmäsuunnitelma laaditaan toimintakaudeksi kerrallaan. Sitä täytetään viikoittain tiimipalavereiden yhteydessä ja siihen kirjataan myös arviointia tiimin ja ryhmän toiminnan kehittymisestä. (Konttinen 2020b, 1.)								
Jokainen työntekijä kantaa oman tehtävänsä mukaisen vastuun varhaiskasvatuksen toiminnan laadusta ja sitoutumisesta yhteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.	Työntekijät sitoutuvat ryhmäsuunnitelmassa toimimaan yhteisen sopimuksen mukaan (Konttinen 2020b, 2).								
Varhaiskasvatyüksiköissä tulee olla selkeät johtajuuden rakenteet ja vastuunjako, jotka lisäävät henkilöstön osallisuutta ja vaikuttamista sekä sitoutumista toimintakulttuurin kehittämiseen.	Varhaiskasvatyüksiköissä on selkeät tehtäväkuvaukset ja johtamisen rakenteet sekä vastuunjako henkilöstön kesken (Ojala 2019abc).								
Henkilöstön osaamisen kehittäminen on suunnitelmallista.	Henkilöstön osaamisen kehittämisestä on luotu oma taulukko, josta selviää koulutus, kohderyhmä, ajankohta ja vastuuhenkilö/järjestäjä. Lisäksi on ohjeistus välttämättömiin täydennyskoulutuksiin. (Isokangas 2020; Isokangas 2021.)								

Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
Vanhemmuutta vaaliva		2021-2022				2022-2023			
		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Lapsen VASU) on tärkein ja keskeisin toiminnan toteuttamista ja arviointia ohjaava asiakirja.	Touhulan rytmipolkuun kirjataan lasten mielenkiinnon kohteet ja vasuista tulevat tavoitteet. Ryhmäsuunnitelmassa koonti lasten kiinnostuksen kohteista ja harjoiteltavista asioista: Tuo näkyväksi lasten vasuihin kirjattuja asioita.								
Huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa säännöllisesti varhaiskasvatuksen kehittämiseen	Annamme huoltajille mahdollisuuden osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin säännöllisesti. Kokoonnumme päiväkodissa kuukausittain vanhempainkahveille. Rytmipolussa on kohta huoltajan näkemyksille. (Rytmi 20–21, 5.)								
Päivittäiset kohtaamiset huoltajien kanssa ovat kasvatusyhteistyön rakentumisen perusta	Kohtaamme huoltajat päivittäin arvostavasti ja vaihdamme heidän kanssaan kuulumiset lapsen päivästä kertoen oppimisesta, vertaisuuhteista, itsesäätelyn sekä kaveri- ja tunnetaitojen kehittymisestä sekä lapsen kiinnostuksen kohteista. (Rytmi 20–21, 5.)								
Wilma on perheiden sekä kaupungin päiväkotien ja perhepäivähoidon välisen tiedottamisen väline.	Touhulassa toimii TouGo-sovellus tiedottamiskanavana. Vähitään joka viikko lähtee koteihin viikkotiedote.								

Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
Luontoa lähestyvä		2021-2022				2022-2023			
		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Varhaiskasvatusyksiköissä toteutetaan ympäristökasvatussuunnitelmia.	Rytmistä löytyy jokaiseen jaksoon sisällytetty ympäristökasvatusosuus ja tavoitteet toiminnalle. (Rytmi 20–21.)								
Lähiympäristö luontokohteineen liitetään osaksi oppimisympäristöä.	Touhulassa jokainen lapsi retkeilee vähintään kerran viikossa. Tutustumme retkeillen päiväkodin lähiympäristöön ja toisinaan kauemmaksikin. (Rytmi 20–21, 4.)								
Oppimisympäristöjä vehreytetään ja monipuolistetaan esim. kaupunkiviljelemillä									
Luonto-opetusta toteutetaan pedagogisena ratkaisuna ryhmissä.	Retkeilyn tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus havainnoimaan ja tutkimaan sekä luontoa että rakennettua ympäristöä osana elinpiiriään. (Rytmi 20–21, 4.)								
Ympäristökasvatuksen edistämisen ja kehittämisen tukena toimii ympäristökasvattaja.									

Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
Lasta liikuttava		2021-2022				2022-2023			
		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Varhaiskasvatuksessa toteutetaan varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksia ja yhteistyössä huoltajien kanssa huolehditaan lasten päivittäisen fyysisen aktiivisuuden toteutumisesta.	Liikumme Touhulassa monipuolisesti päivittäin sekä päiväkodin sisätiloissa että ulkona, vähintään kaksi tuntia (Rytmi 20–21, 4).								
Lasten liikkumisen ja toiminnallisuuden edistämisen ja kehittämistyön tukena toimii varhaiskasvatuksessa lasten liikkumisen asiantuntija sekä muuveriverkosto, joka on yksiköiden lasten liikkumisen yhteyshenkilöiden verkosto.	Touhulasta on henkilöitä mukana muuveriverkostossa.								
Lasten liikkumista ja toiminnallista oppimiseen käytetään oppimisympäristöinä lähiympäristöä, luontoa ja kulttuurikohteita.	Luomme jokaiseen Touhulaan liikkumiseen innostavan oppimisympäristön (Rytmi 20–21, 4).								

Kvl varhaiskasvatus-suunnitelma	Touhulassa	Toteutuuko meillä?							
Kulttuuriin kutsuva		2021-2022				2022-2023			
		marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu	marras- kuu	helmi- kuu	touko- kuu	elo- kuu
Lasten arjen kulttuurinen ja taiteellinen kokeminen, ilmaisu ja tuottaminen ovat keskeisessä osassa toimintaa.	Satuhetket, lorut, arvoitukset ja riittelyt: tutustumme Touhulassa kirjallisuuteen päivittäin. Satujen, tarinoiden ja lasten tietokirjallisuuden avulla voimme käsitellä mitä tahansa lapsia kiinnostavaa teemaa. Saduttamalla lapsia luomme lapsen ja kasvattajan välille tilan, jossa lapsella vahvistuu tunne, että hänen kertomallaan on merkitystä ja olemme kiinnostuneita hänestä. (Rytmi 20–21, 5.)								
Paikkakunnan kulttuuriperintö, historia ja kulttuurikohteet ovat osa varhaiskasvatuksessa annettavaa kulttuuri- ja kulttuuriympäristökasvatusta.	Tutustutaan alueen historiaan. Tehdään retki esim. lähialueen museoon tai historialliseen paikkaan. (Rytmi 20–21, 13.)								
Lähiympäristön kulttuuripalveluita hyödynnetään osana varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä (esim. lähikirjastot ja kirjastoautopalvelut, matkailuoppaat, sirkuskoulut, teatteritarjonta).	Teemme kulttuuri-retkiä mm. kirjastoon, musiikkiopistoon, vierailevia kulttuuri esiintyjiä.								
Varhaiskasvatuksessa toimii Pikku-Lennokkiin liittyvä kulttuurikasvatuksen yhteyshenkilöiden verkosto.									
Pikku-Lennokki – varhaiskasvatuksen kulttuuripolku luo mahdollisuuksia rikastuttaa varhaiskasvatuksen toimintaa kulttuuripalvelujen ja eri kulttuurintuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.									

LÄHTEET

Elomaa, M. 2020. Kasvatus-, opetus-, ja hoitotehtävissä olevan henkilöstön ja lapsimäärän suhdeluvun laskeminen Touhula-päiväkodeissa. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Isokangas, M. 2020. Ohjeistus välttämättömiin täydennyskoulutuksiin. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Isokangas, M. 2021. Osaamisen kehittäminen Touhulassa 2021. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Konttinen, K. 2020a. Peruspedagogiikka Touhulassa. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Konttinen, K. 2020b. Touhulan ryhmäsuunnitelma. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Ojala, A. 2019a. Päiväkodin johtajan tehtäväkuvaus. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Ojala, A. 2019b. Päiväkodin apulaisjohtajan tehtäväkuvaus. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Ojala, A. 2019c. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtäväkuvaus. Touhula-päiväkodit. Moniste.

Touhula Rytmii - Pedagoginen vuosisuunnitelma 2020–2021. Merituuli & Merivirta perehdytyskansio.